Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 43 (293) ◆ Вівторок, 10 березня 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

ВІЗИТ АМЕРИКАНСЬКИХ СЕНАТОРІВ

Учора Київ з робочим візитом відвідала делегація американських сенаторів на чолі з головою комісії з питань збройних сил Сенату США С. Нанном.

Американських представників прийняв Президент України Л. Кравчук. Сенатори зустрілися також з членами Комісії Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки. Під час бесіди вони поінформували українську сторону про створення спеціального фонду в 400 мільйонів доларів, який частково фінансуватиме знищення ядерних ракет СНД, що їх ...вочують. Обговорювалися способи використання цих коштів. ...натори цікавилися роботою Комісії, питаннями розбудови української національної армії.

Того ж дня представники Сенату США зустрілися з міністром машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України В. Антоновим, міністром оборони К. Морозовим, відвідали київське науково-виробниче об'єднання «Завод «Арсенал».

Увечері делегація відбула до Москви.

ДИПЛОМАТИЧНИЙ МІСТ

Голова Верховної Ради України Іван Плющ мав учора зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Австралії в Україні Каваном Хоугом. Привітавши його з призначенням на цю дипломатичну посаду, Голова парламенту висловив сподівання, що надалі економічні, політичні, правові зв'язки України й Австралії розвиватимуться ефективніше.

Іван Плющ коротко ознайомив Кавана Хоуга з процесами в республіці, спрямованими на зміцнення державності України, її політикою щодо СНД та інших республік колишнього Союзу.

КОНТАКТИ РОЗШИРЮЮТЬСЯ

9 березня до Києва прибув міністр закордонних справ Фінляндії Пааво Вяюрюнен. Він зустрівся з міністром закордонних справ України Анатолієм Зленком. У ході розмови було порушено комплекс питань, які становлять взаємний інтерес. Зокрема, йшлося про розширення і поглиблення зв'язків між двома країнами, перспективи співробітництва зовнішньополітичних відомств України і Фінляндії. Того ж дня Пааво Вяюрюнен мав розмову в Міністерстві зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України. Було обговорено питання економічного і торговельного співробітництва.

Міністр закордонних справ Фінляндії провів прес-конференцію для українських і зарубіжних журналістів.

НА БЛАГО КУЛЬТУРИ

Кабінет Міністрів України прийняв постанову про заходи щодо реконструкції та капітального ремонту будинку Київської державної філармонії. Відновлення цієї пам'ятки архітектури XIX століття буде здійснено в 1992—1995 роках Міністерством культури України і Київським міськвиконкомом.

Іншою постановою ім'я видатної української артистки Наталії Михайлівни Ужвій присвоєно Будинку ветеранів сцени в м. Києві.

«СІЙСЯ-РОДИСЯ!»

«Сійся-родися!»
Споконвічне землеробське гасло, що зуміло пережити колективізацію, хімізацію, механізацію і що там ще падало на долю нашого бідного сільського господарства...
«Сійся-родися...»
Здається, тільки цим, по-дитячому наївним закликом і тримається мати-земля.
«Сійся. Родися...»

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

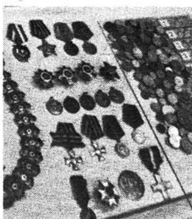

НА ЗАПРОШЕННЯ уряду України в республіці з офіційним візитом перебуває делегація місії Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі. У програмі візиту — зустрічі і розмови у Верховній Раді і Кабінеті Міністрів, з керівництвом ряду партій і рухів, представниками різних конфесій України. Гості побувають у Донецьку, Львові, Сімферополі, Ужгороді, відвідають військову частину і одну з тюрем.

ВЧОРА міністр закордонних справ України А. Зленко відлетів до Брюсселя для участі в засіданні Ради Північноатлантичного Співробітництва.

З ОЦІНКОЮ СИТУАЦІЇ

в Придністров'ї виступив на засіданні молдовського парламенту Президент Снєгур. Він повідомив, що 4 березня мав зустріч з придністровським лідером Смирновим. За словами Снєгура, Тирасполь до цього часу так і не сформулював чітко свою позицію щодо розв'язання конфлікту. Смирнов, наголосив Президент Молдови, лише продовжує наполягати на визнанні державності Придністров'я, відхиляючи при цьому пропозицію про створення в регіоні вільної економічної зони.

ВИБУХ У ЄРЕВАНІ

На подвір'ї одного з будинків у Шенгавітському районі вірменської столиці вибухнув гараж. Виявилося, що в ньому зберігалася сильна вибухова речовина — амонал. Потужна ударна хвиля наполовину зруйнувала три житлові будинки. За попередніми даними, загинуло кілька десятків чоловік. Деякі залишилися під руїнами.

Як повідомив наш власний кореспондент у Єревані, йдуть рятувальні роботи. Спеціальна комісія розпочала розслідування події.

НЕ ВТРАЧАЄ НАДІЇ

СНД поступово повинна перетворитися у федеративну державу на зразок Німеччини. Про це заявив екс-президент СРСР Михайло Горбачов під час свого візиту до Мюнхена. На його думку, «необхідно поглиблювати координацію дій між республіками і переходити до демократичного федералізму».

ТРЕБА БУДЕ ВІДДАТИ

Республіки, що вводитимуть власні гроші, повинні повернути Росії 80 відсотків карбованцевої маси, яка була в їхньому обігу. Проект такої угоди, повідомляє агентство Рейтер, розробив російський уряд.

У наступному випуску

МАРКО ПРОКЛЯТИЙ, або КНЯЗЬ РОСИ

ПЕРШИЙ ТАРАС СЕРЕД ЛАУРЕАТІВ ПРЕМІЇ ТАРАСА

АВСТРАЛІЯ СТАЄ БЛИЖЧЕ

Вірчі грамоти. Стандартний аркуш паперу з гербом угорі і кількома абзацами тексту. Проте за ним — авторитет країни, вияв її поваги до держави — дипломатичного партнера, свідчення того, що він визнається на найвищому рівні.

Учора вірчі грамоти Президентові України Леоніду Кравчуку вручив Надзвичайний і Повноважний посол Австралії в Україні Кевен Хоуг — перший тамтешній представник такого рангу в історії нашої держави і другий (після ФРН) зарубіжний посол, який здійснив цей дипломатичний акт у суверенній Україні.

Перед Маріїнським палацом застигла почесна варта. Обійшовши стрій, К. Хоуг піднімається до зали, де його зустрічають Президент Л. Кравчук, міністр закордонних справ України А. Зленко, керівник Секретаріату Президента М. Хоменко.

Вручаючи вірчі грамоти, Посол запевнив, що його місія в Україні здійснюватиметься в інтересах наших народів, подякував за гостинний прийом. Президент, у свою чергу, висловив надію на те, що відносини між Україною і Австралією будуть дружніми, широкими і плідними.

К. Хоуг представив Л. Кравчуку персонал посольства.

Отже, Австралія стає ближче. А загалом, на кінець минулого тижня Україну визнали 105 держав, 52 з яких встановили з нами дипломатичні відносини. Приємна статистика.

Володимир САВЦОВ.

ЗАЯВА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

До подій навколо Нагірного Карабаху

Конфлікт навколо Нагірного Карабаху досяг критичної точки, завдаючи неймовірних страждань населенню і загрозливо дестабілізуючи становище в регіоні. Кожний день приносить все трагічніші вісті з Нагірного Карабаху. Народи двох сусідніх країн потрапили в пастку, яку залишила імперська політика потворних деформацій і гноблення духовного життя націй, їхніх мов і культур.

Міжнаціональний конфлікт призвів до спалаху війни, порушень прав людини, появи тисяч біженців, вбивств сотень невинних мирних жителів.

Інтереси азербайджанського та вірменського народів вимагають негайного припинення вогню та відновлення мирного співжиття країн і народів регіону.

Підтримую рекомендації Комітету старших посадових осіб Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі щодо врегулювання цього конфлікту. Участь Азербайджану та Вірменії в ООН і НБСЄ надає їм можливість і зобов'язує використати повною мірою механізми цих міжнародних форумів для мирного вирішення проблеми.

Закликаю всі зацікавлені сторони до конкретних дій з метою мирного врегулювання конфлікту. За умови виявлення сторонами доброї волі важливим етапом в досягненні такого врегулювання може стати нарада глав держав — учасниць СНД, яка відбудеться 20 березня у Києві. Вважаю, що для відновлення миру в Нагірному Карабасі треба негайно припинити бойові дії, забезпечити дотримання припинення вогню усіма сторонами, вивести з регіону всі збройні угруповання, включаючи війська СНД, і створити демократичні інститути законної влади, яка сприяла б нормалізації життя.

Від імені народу України звертаюсь до парламентів і керівників Азербайджану та Вірменії, до всіх, хто здатний вплинути на перебіг подій в Нагірному Карабасі, із закликом покласти край кровопролиттю і започаткувати діалог між заінтересованими сторонами.

Л. КРАВЧУК.

м. Київ
6 березня 1992 року.

Інтерв'ю Л. Кравчука Кримській телерадіокомпанії

5 березня у вечірній програмі місцевого телебачення прозвучало інтерв'ю Президента України Л. Кравчука, яке він дав кореспондентові Кримської телерадіокомпанії. Леонід Макарович сказав: «Нам хотілося б, щоб у Криму був мир і спокій, щоб не було протистояння, щоб Крим став республікою демократичною, республікою правовою, республікою багатою у складі України». Президент зазначив, що на референдумі майже 93 відсотки виборців півострова проголосували за відновлення автономії у складі України, а тепер різні угруповання добиваються нового референдуму, прагнуть розіграти «кримську» карту. Це вже перегляд цілісності України, перегляд її кордонів, що суперечить законам нашої держави і Хельсінкському акту. Леонід Макарович сказав, що робота по розмежуванню повноважень між Україною та Кримом йде важко, але наближається до свого завершення.

На запитання щодо створення у Криму представництва Президента, Л. Кравчук відповів: «Це представництво матиме менше повноважень, ніж у інших регіонах України. Керуватимемося пакетом документів про розмежування повноважень між Україною та Кримом, Конституцією Республіки Крим. Представник Президента в тій чи іншій області усоблюватиме всю виконавчу владу. Представництво ж у Криму стежитиме за виконанням усіх законів і домовленостей, щоб не було порушень ні з боку України, ні з боку Криму».

Л. Кравчук підкреслив, що на даному етапі Крим має залишатися територіальною автономією. Але кримські татари повинні мати широке представництво в органах влади. Очевидно, треба йти на створення в Республіці Крим двопалатного парламенту.

Президент звернувся до кримчан, щоб вони не дали себе обманути. Народ має чітко знати, що за всі політичні рішення, які він прийме, відповідатиме сам. Усе, що вимагається від України, вона зробить для Криму і в економічному, і в політичному, і в соціальному плані.

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ВІДЗНАЧЕНІ ЗА ТВОРЧІСТЬ

У перші весняні дні, в час пробудження і оновлення, український народ, шанувальники літератури за межами нашої держави з великою любов'ю відзначають роковини з дня народження славного сина України Тараса Григоровича Шевченка. На початку березня у музеях, виставочних залах відкриваються експозиції, присвячені життю і творчості Кобзаря, проходять літературно-мистецькі вечори, відбуваються зустрічі з лауреатами Шевченківської премії, їхні звіти.

Щойно опубліковано постанову Кабінету Міністрів України, якою звання лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка присуджено відомим діячам літератури та мистецтва, творчим колективам. Ними стали автори прозових, поетичних та публіцистичних книг, літературних досліджень, художники, популяризатори музичного мистецтва України.

За доброю традицією, 9 березня, у день народження Кобзаря, відбулося спільне урочисте засідання Комітету по Державних преміях України імені Т. Шевченка і представників творчих спілок, громадськості Києва.

Відкриваючи засідання, голова Комітету, академік Олесь Гончар відзначив, що сьогорічне присудження Шевченківської премії особливе. Незалежна і суверенна Україна вперше пошановує діячів літератури і мистецтва, що мають заслуги перед рідною культурою, найвищою мистецькою нагородою, якою є премія імені великого Кобзаря. Він вручив лауреатам дипломи і почесні знаки, побажав їм нових творчих успіхів.

Удостоєних премії тепло вітали міністр культури України Лариса Хоролець, голова ради Спілки письменників України Юрій Мушкетик, іноземний член АН України, професор Гарвардського університету Омелян Пріцак, перший секретар правління Спілки художників України Володимир Чепелик, митрополит Переяславський і Січеславський УАПЦ Антоній.

У той же день у палаці культури «Україна» відбувся урочистий вечір, присвячений славному сину українського народу Тарасу Шевченку.

Євген ПАРІЙСЬКИЙ,
кор. Укрінформ.

ОБРАНИЙ НОВИЙ ГОЛОВА МІСЬКРАДИ

Позачергова сесія Криворізької міськради 4 березня, як і попередня, проходила під пильним оком пікетуючих страйкарів — гірників, медиків, учителів, представників трудових колективів інших галузей, які заполонили площу перед міськрадою. В порядок денний сесії було винесено два основні питання — вибори голови міськради і виконкому та аналіз міськвиконкомівського виконання вимог страйкарів.

Відтак, на альтернативній основі, переважною більшістю голосів на посаду голови міськради та виконкому депутати обрали 42-річного Юрія Любоненка, котрий до цього працював головою Довгинцівської райради та виконкому Кривого Рогу.

Щодо вимог страйкуючих, то вони не задоволені роботою урядової комісії, яка працювала у Кривому Розі останніми днями, і страйки продовжувались, зокрема на п'яти шахтах.

З 9 березня передбачається приїзд Комісії Верховної Ради на чолі з членом Президії Верховної Ради народним депутатом України Василем Євтуховим для розгляду питань страйкарів.

Микола КРАМАРЕНКО,
журналіст.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО ЗАХОДИ ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ РЕЛІГІЙНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ КУЛЬТОВОГО МАЙНА

Враховуючи численні прохання релігійних організацій про повернення їм культових будівель та іншого майна, що було незаконно вилучене з церковного вжитку, **постановляю:**

1. Кабінету Міністрів України за участю органів охорони пам'яток історії та культури визначити, які з переліченних у постанові Ради Міністрів України від 5 квітня 1991 р. № 83 пам'яток архітектури можуть бути передані відповідно до закону релігійним організаціям.

2. Міністерству культури України, Міністерству фінансів України, Фонду державного майна України, виконавчим комітетам Київської обласної та Київської міської Рад народних депутатів і музейному об'єднанню «Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник» до 1 січня 1993 року вирішити у встановленому порядку питання про відселення з території заповідника всіх організацій та установ, діяльність яких не пов'язана з виконанням його статутних завдань.

3. Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчим комітетам обласних, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів:

протягом 1992—1993 років здійснити передачу релігійним громадам у власність чи безоплатне користування культових будівель, що використовуються не за призначенням;

організувати інвентаризацію культового майна, що зберігається у фондах державних музеїв і архівів, для вирішення у встановленому порядку питання про можливість його подальшого використання за призначенням;

сприяти релігійним організаціям у зведенні культових будівель, створенні матеріальної бази добродійної діяльності, організації центрів соціальної адаптації громадян, що повернулися з місць позбавлення волі.

4. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
4 березня 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО КОМПЕНСАЦІЮ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ ВТРАТ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ЛІБЕРАЛІЗАЦІЄЮ ЦІН

З метою компенсації населенню України втрат від знецінення заощаджень у зв'язку з лібералізацією цін **постановляю:**

1. Провести компенсацію населенню України втрат від знецінення заощаджень в Ощадному банку України шляхом їх переоцінки і збільшення розміру на 100 відсотків.

2. Компенсаційні виплати населенню проводяться по всіх видах вкладів (за винятком спеціальних, які були відкриті у зв'язку з попередньою компенсацією), виходячи з їх залишку на 2 січня 1992 року, в порядку, визначеному Національним банком України і Ощадним банком України.

3. Суми компенсації, визначені відповідно до статті другої цього Указу, зараховуються на спеціальні приватизаційні рахунки в Ощадному банку України.

4. Національному банку України, Ощадному банку України, Міністерству фінансів України, Міністерству України у справах роздержавлення власності і демонополізації виробництва у місячний строк визначити порядок використання коштів, зарахованих на спеціальні приватизаційні рахунки в Ощадному банку України, на цілі, пов'язані з приватизацією житла, підприємств торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, малих і середніх підприємств та інших об'єктів приватизації.

5. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
6 березня 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про заснування Академії педагогічних наук України

Виходячи з необхідності комплексного розвитку педагогічної науки, теорії та методики освіти в Україні, розробки науково-методичних засад відродження національної школи, **постановляю:**

1. Прийняти пропозицію групи провідних учених і заснувати Академію педагогічних наук України як вищу галузеву наукову установу.

2. Академія педагогічних наук України діє на основі Статуту, може мати у своєму складі науково-дослідні інститути, методичні центри, лабораторії, експериментальні навчальні заклади, інші установи для організації та проведення наукових досліджень у галузі освіти.

3. Основними завданнями Академії педагогічних наук України є:

комплексний розвиток педагогічної науки, проведення фундаментальних і прикладних досліджень з проблем теорії та методики освіти, відродження національної школи;

розробка й наукове обгрунтування новітніх інформаційних технологій, форм, методів і засобів навчально-виховного процесу, створення програм, підручників та методичних посібників для навчально-виховних закладів;

дослідження світових тенденцій розвитку освіти та педагогічної науки, аналіз освітніх стандартів і змісту освіти в зарубіжних країнах, вивчення, узагальнення та поширення вітчизняного й зарубіжного педагогічного досвіду;

координація діяльності науково-дослідних і методичних установ, наукових підрозділів вищих навчальних закладів, використання науково-педагогічного потенціалу в інтересах розвитку педагогічної науки та системи освіти.

4. Установити чисельність членів Академії педагогічних наук України в кількості 25 дійсних членів і 45 членів-кореспондентів.

Надати можливість стати членами Академії понад установлену чисельність дійсним членам і членам-кореспондентам колишньої Академії педагогічних наук СРСР, які проживають на території України.

5. Кабінету міністрів України здійснити необхідні заходи, пов'язані з організацією Академії педагогічних наук України, фінансуванням і створенням умов для її роботи, а також визначити перелік установ і закладів, що передаються Академії.

6. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
4 березня 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про створення Інституту державного управління і самоврядування

З метою наукової розробки теоретичних проблем державного управління і самоврядування, підготовки та перепідготовки кадрів для органів державної виконавчої влади і місцевого та регіонального самоврядування **постановляю:**

1. Створити при Кабінеті Міністрів України Інститут державного управління і самоврядування на базі Республіканського інституту підготовки менеджерів при Кабінеті Міністрів України, що ліквідується.

2. Головними завданнями Інституту є:

проведення наукових досліджень з питань теорії та практики державного управління і місцевого та регіонального самоврядування;

підготовка та перепідготовка кадрів для органів державної виконавчої влади і місцевого та регіонального самоврядування;

підготовка керівних кадрів для підприємств державного сектора економіки.

3. Кабінету Міністрів України затвердити Статут Інституту державного управління і самоврядування, вирішити питання його матеріально-технічного забезпечення, визначити умови формування контингенту слухачів, призначити керівників Інституту.

4. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
4 березня 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про створення Національного інституту стратегічних досліджень

Зважаючи на виняткове значення розробки наукових стратегій розбудови України, своєчасного забезпечення науковими рекомендаціями органів державної влади і управління, **постановляю:**

1. Перетворити Інститут стратегічних досліджень Академії наук України в Національний інститут стратегічних досліджень, який підпорядкувати безпосередньо Президентові України.

Методичне керівництво Національним інститутом стратегічних досліджень забезпечує Академія наук України.

2. Покласти на Національний інститут стратегічних досліджень розробку науково обгрунтованих глобальних стратегій та прогнозів політичного, соціально-економічного, державно-правового та духовного розвитку України, а також координацію досліджень з цих проблем, які здійснюють наукові установи і аналітичні центри державних установ та громадських організацій.

3. Призначити директором Національного інституту стратегічних досліджень **Пирожкова** Сергія Івановича.

4. Доручити С. І. Пирожкову у місячний строк подати на затвердження:

— проект Статуту Національного інституту стратегічних досліджень;

— пропозиції щодо його структури і чисельності.

5. Кабінету Міністрів України протягом місяця внести пропозиції щодо фінансування, матеріально-технічного та іншого забезпечення Національного інституту стратегічних досліджень, а також вирішити питання про надання йому приміщення.

6. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
4 березня 1992 року

Життя Рад

ДЕМОКРАТИ ПОЧИНАЮТЬ І...

виграють чи програють, ще невідомо. Але демократичний блок Дніпропетровської обласної Ради окремо, а потім і спільно з лідерами та активістами громадських організацій, партій та рухів, а також народними депутатами інших рівнів зустрілися задля того, щоб визначитися і згідно із Законом Про повноважного представника Президента України назвати кандидатів на «намісника» області.

Конференція, яка відбулася з цього приводу, мала чітку мету: перемогти нарешті консервативні сили, які домінують у тутешніх виборних органах влади. Розраховуючи на власні сили, учасники конференції вважають, що дніпропетровський випадок стане лакмусовим папірцем для Президента Леоніда Кравчука стосовно його прихильності до рішучих демократичних та радикальних перетворень.

Сергій Михайленко від Партії демократичного відродження України, співголова осередку Демократичної партії України Іван Рибалка, голова товариства «Просвіта» Володимир Заремба, ватажки Спілки соціального захисту вчителів Микола Олейников та крайового проводу Руху Іван Шулик, депутати обласної і Дніпропетровської міської Рад Олег Литвиненко, Олексій Воробйов, Володимир Варшавський і Володимир Гончар зійшлися на тому, що оскільки представник Президента в області наділятиметься «дуже серйозними повноваженнями», то його треба «не призначати зверху», а обирати всенародно.

Ще один суттєвий момент, підтриманий більшістю: в порядку вимушеного винятку наполягають не довіряти сесії Дніпропетровської обласної Ради висувати претендента на «намісника». Бо, як говорили учасники конференції, легко передбачити загибель діла, коли «в кріслах залишаться ті ж, котрі й сьогодні мало чим здатні зарадити справі». Краще, мовляв, довірити громадським організаціям, партіям та рухам, які діють в області. На такий випадок голова міського комітету захисту трудящих Олександр Коновалов закликав повторно зібрати більш представницьку конференцію.

А що справді на нелегку боротьбу налаштовані демократи, видно ось по чому: перш ніж назвати своїх кандидатів на посаду повноважного представника Президента в області, вони назвали тих, кого на їхню думку, «ні в якому разі не можна допускати». Це нинішні голова облвиконкому Микола Задоя і його перший заступник Станіслав Стежко. Не підтримав таку «лінію» єдиний лідер обласного осередку соціалістичної партії Віктор Березка, зате підтримав, здається, голова оргкомітету захисту комуністів Юрій Агеєв.

Водночас більшість учасників на конференції, переповнені рішучості, явно відмовилися від дискусії навколо «компромісних» кандидатів, які, як гадається, влаштували б різні сили в обласному «парламенті». Якщо демократи врешті-решт волітуть вплинути на ситуацію в області та вибір ймовірних кандидатів на «губернатора», то вони мусять прогнозувати можливі перебіги подій і готуватися до них.

Поки що ж рекомендували трьох відомих народних депутатів України: Олександра Барабаша, Віктора Веретенникова і Миколу Коробка. В. Веретенников та М. Коробко брали участь у конференції, тому відразу дали згоду, виступили перед колегами з місцевих Рад та активістами різних партій, формувань та рухів і відповіли на їхні запитання.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровськ.

ФАНТАЗІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ ТЕМУ

Нехай дарують депутати, але інакше результати чергової сесії обласної Ради й не назвеш. І не тому, що її учасники були байдужими до нинішніх проблем. Пристрасті в залі вирували, ще й які! Голова Ради й виконкому Володимир Желіба навіть пригрозив відмовою вести сесію, коли окремі з депутатів не вгамуються. А справа в тому, що потрапили вони в зал, так би мовити, вже «зарядженими». На площі і біля входу їх зустрічали сотні пікетуючих. Що вони хотіли сказати своїм обранцям — читалося на численних лозунгах і плакатах. Та майже три десятки профспілкових організацій підприємств міста вивели людей на площу з вимогами ліквідації безробіття, соціальних гарантій, порятунку освіти й культури.

Сесію довелося почати з формування комісії для переговорів з пікетуючими.

Далі негаразди продовжилися й з порядком денним. Одні пропонували виключити питання про звіт облвиконкому і замінити його обговоренням нинішньої катастрофічної ситуації в промисловості області, інші — в першу чергу розглянути наслідки роботи комісії, яка вивчала питання продажу готелю «Україна» облвиконкомівському акціонерному товариству «Союз». Ведучий і собі запропонував невелику перестановку — організаційне питання розглянути першим. Певне, хотілося якомога швидше віддати обтяжливе в нинішніх умовах кермо обласної влади. Але депутати зажадали звіту.

Звіту, м'яко кажучи, теж не вийшло. Володимир Іванович повідомив, що його опубліковано ще 28 січня в обласній газеті і повторюватися немає потреби. Краще виступити з двадцятихвилинним доповненням. Воно, може, й краще, але в опублікованій інформації мова тільки про досягнення і прорахунки в 1991 році і ні слова про день сьогоднішній. А за п'ятдесят днів життя в умовах «шокової терапії», «лібералізації цін», поступової зупинки підприємств, масового безробіття, рекомендації щодо стабілізації обстановки, висловлені в інформації, не те що застаріли, викликають гірке невдоволення.

Не рясніло новими відкриттями і «доповнення» до інформації, з яким виступив керівник області. Добросовісно перерахувавши сьогоднішні біди в господарському житті й соціально-культурній сфері, він порадів, що в Кіровограді ціни на продукти харчування все ж таки нижчі, ніж у білоруському Бресті чи сусідньому Кривому Розі. Закінчив уже зовсім на мажорній ноті: «Головне сьогодні — це вивести область із кризи і соціальної напруги, не допустити подальшого падіння, а потім і підняти життєвий рівень населення». Тільки як це зробити, чомусь не сказав.

Про те, що це більше аніж фантазія, стало ясно із виступу заступника голови облвиконкому, начальника головного планово-економічного управління Едуарда Рейзвіха. За рахунок чого ж тут піднімати, коли зупинилася одинадцятитисячна «Червона зірка», те ж саме зробить невдовзі семитисячна «Гідросила», олександрійські заводи «Поліграфтехніка» та підйомно-транспортного устаткування? Та й з чого виробляти, коли уряд виділив усього 11 відсотків матеріальних ресурсів? Не краще становище й на селі. Невідомо, за рахунок чого в найближчому майбутньому житиме місто, адже укладено всього 1,6 відсотка договорів на поставку сільгосппродукції.

Щоб допомогти якось господарству області, промовець запропонував утворити товарний фонд з двох відсотків виготовленої продукції. При умові, що вони виконуватимуть держзамовлення. Про те, що ця умова нереальна, говорити, мабуть, не варто.

Були й інші пропозиції у виступах при обговоренні. Вказувалося на повільне формування ринкових структур. І всі якось безпорадно озиралися на Київ: чому там тягнуть, не вирішують? Картали уряд, Верховну Раду, а виходу не бачили. Правда, голова координаційної ради крайового Руху Валерій Репало запропонував вирішити проблему одним махом: відправити у відставку весь облвиконком. Та підтримки в більшості депутатів не знайшов. Не той час, щоб міняти коней на переправі.

Натомість сесія згідно поданої заяви увільнила від обов'язків голови обласної Ради і виконкому народного депутата України Володимира Желібу. «У зв'язку з переходом на постійну роботу у Верховну Раду України», як у ній зазначено. На обидві посади обрано першого заступника голови облвиконкому кандидата економічних наук Миколу Сухомлина. Людину досвідчену, знаючу, принципову.

Сама ж сесія «погоди» в області не зробила. Пікетуючі, мабуть, це зрозуміли відразу і площу покинули. Залишилися тільки лозунги і плакати з їхніми вимогами, яким навряд чи судилося бути виконаними.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоград.

Телеграфним рядком з Херсона

ЯКБИ ВІТРИЛАМ ДОЛАРИ...

На парад вітрильників, що відбудеться 12 жовтня цього року в «День Колумба» у США, американці запросили й учбове судно «Товарищ», що належить Херсонському морехідному училищу. Та поки що його участь у параді до кінця не вирішена. Як повідомили керівники училища, для спорядження вітрильника в далекий рейс потрібно 200—300 тисяч доларів.

ЦЕГЕЛЬНИЙ БУМ

Схоже, що на Херсонщині незабаром почнеться бум із спорудженням цегельних заводів за розробками інституту Херсонагропроект. Архітектори орієнтують селян на широке використання місцевих будівельних матеріалів. Уже виконано проекти цегельних заводів потужністю 13,5 мільйона штук керамічної цегли для ряду колгоспів. Фермерів зацікавила документація на цехи по виробництву круп, консервів, олії.

КОЛГОСПНІ ГВАРДІЙЦІ

У колгоспі «Україна» Каховського району створено спеціальний загін охорони. 100 чоловік під керівництвом заступника голови колгоспу охороняють від численних крадіїв склади, магазини, громадські заклади.

ВІРУЮЧІ — В'ЯЗНЯМ

У Херсоні створено благодійницьку громаду «Тюремне братерство». Один із головних її організаторів — настоятель Свято-Сретенського храму Іоанн Замараєв. Громада надаватиме матеріальну допомогу тим, хто, відбувши покарання в колоніях, виходить на волю. Джерело коштів — пожертвування мирян, виробнича діяльність братерства.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Так і живемо

ВЕСНА — ПОРА СТРАЙКІВ

Здається, це вже стає тривожною традицією на Донеччині: разом з березневою повінню в регіоні пробуджується і страйковий рух. Як відомо, початок минулої весни ознаменувався шахтарськими виступами. А тепер ось маємо — погрожують страйком транспортники області. На розширеному засіданні, за участю представників інших областей, прийнято рішення про проведення 17 березня всеукраїнського страйку, якщо вимоги автомобілістів не будуть взяті до уваги урядом. Транспортники вимагають перегляду фіксованих тарифів, зниження податкової позначки, встановлення пенсійного віку водіїв з 44 років тощо.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Фотофакт

З добрим серцем

Ще один жест доброї волі зробили жителі міста Обрнфольца, що в Німеччині. Вони надіслали цілий конвой гуманітарної допомоги в Київ з цільовим призначенням — для дитячих будинків, шкіл-інтернатів та старих людей.

На знімках: учні школи-інтернату № 9 Московського району столиці одержують продукти харчування, одяг.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Коротко

ПАТОН НЕ ПРОТИ

Як відомо, в Ужгороді діє ряд філіалів та відділів провідних інститутів Академії наук України. Планується відкрити ще один — інститут соціології. Отже, є можливість створити в регіоні академічний центр. Саме конкретні шляхи реалізації даної ідеї й було обговорено в облвиконкомі з президентом АН Б. Патоном. Він також узяв участь у зустрічі вчених колишніх країн РЕВ, що відбулася в Мукачеві.

Іван МІЛЬЧЕВИЧ,
керівник прес-центру обласної Ради.
Ужгород.

Вперше

КОЖНОМУ — СВОЄ

Першу божественну літургію відправлено в стінах Святопреображенської церкви. Отже, храм, який свого часу відібрали у віруючих і передали під картинну галерею, знову почав діяти.

Не забуто й про галерею. Міськвиконком виділив їй старовинне приміщення на центральній вулиці міста.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Оказії

Хто від Леоніда Макаровича?

Тільки забрунькувалися в парламенті розмови про повноважних представників Президента на місцях, а тут уже чуби тріщать.

Що та демократія з нами робить? Не подумавши, Ілліч обнадіяв кожну кухарку. Тепер всякий вважає себе причетним дорадником глави держави. Отож і претендентів на намісницьку папаху не бракує. Якби Леонід Макарович передплачував «Жизнь Луганска» — не знав би й клопоту, на кого покластися у найсхіднішій області. Депутатська група «За демократичний Луганськ» визначилась безальтернативно — тільки симпатичний їй голова міської Ради і ніяких «скомпрометованих» попередніми діяннями функціонерів обласного рангу.

Пробний камінець не срикошетив, відтак, міська газета з посиланням на неофіційні дані, толерантно розширює коло кандидатів на главу адміністрації, коротко супроводжуючи свій прогноз лояльними характеристиками означених осіб.

Перша сторінка, де вміщені портрети ймовірних конкурентів на престижну посаду, готувалася в умовах надзвичайної секретності. Рядові співробітники побачили її разом з читачами. Звідки ростуть ноги кадрової версії, здогадатися неважко. Коли на те пішло, не менш поінформовані джерела вбачають у претензійних публікаціях явне соціальне замовлення. Є сили, що прагнуть влади, причому дуже, раз почали заздалегідь формувати громадську думку.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

У Національному банку України

Продаючи купони, правління Національного банку України 5 березня встановлює такий курс купона до іноземних валют

За одиницю іноземної валюти	Кількість купонів	За одиницю іноземної валюти	Кількість купонів
1 австралійський долар	38	10 ісландських крон	10
1 австрійський шилінг	4	10 іспанських песет	5
1 фунт стерлінгів	88	100 італійських лір	4
10 афганських афганів	10	1 йєменський динар	107
10 бельгійських франків	15	1 канадський долар	42
1 німецька марка	30	1 кувейтський динар	171
1 голландський гульден	27	100 ліванських фунтів	4
10 грецьких драхм	3	1 малайзійська рингіта	18
1 датська крона	8	1 норвезька крона	8
1 єгипетський фунт	15	10 пакистанських рупій	20
10 індійських рупій	20	10 португальських ескудо	4
10 іранських риалів	10	1 сінгапурський долар	30
1 ірландський фунт	81	1 долар США	50
		1 суданський фунт	1
		1000 турецьких лір	8
		1 фінська марка	11
		1 французький франк	9
		1 шведська крона	8
		1 швейцарський франк	34
		10 югославських динарів	4
		10 японських ієн	4

Національним банком України 5 березня 1992 року встановлюються такі курси карбованця до іноземних валют

За одиницю іноземної валюти	Офіційний (в карбованцях)	Ринковий (в карбованцях)
100 австралійських доларів	43.59	6792.00
100 австрійських шилінгів	5.01	780.00
100 фунтів стерлінгів	101.29	15782.00
100 афганських афганів	1.05	—
1000 бельгійських франків	17.12	2668.00
100 німецьких марок	35.23	5489.00
100 голландських гульденів	31.31	4879.00
1000 грецьких драхм	3.07	479.00
100 датських крон	9.09	1417.00
100 єгипетських фунтів	17.26	—
100 індійських рупій	2.24	—
100 іранських риалів	87	—
100 ірландських фунтів	93.80	14616.00
100 ісландських крон	1.01	157.00
1000 іспанських песет	5.62	876.00
10000 італійських лір	4.70	732.00
1 йєменський динар	1.24	—
100 канадських доларів	48.85	7611.00
1 кувейтський динар	1.98	308.75
1000 ліванських фунтів	0.54	84.00
100 малайзійських рингітів	21.36	—
100 норвезьких крон	8.99	1401.00
100 пакистанських рупій	2.26	—
1000 португальських ескудо	4.11	640.00
100 сінгапурських доларів	35.16	5478.00
100 доларів США	57.76	9000.00
100 суданських фунтів	0.64	—
1000 турецьких лір	0.10	16.00
100 фінських марок	12.88	2007.00
100 французьких франків	10.37	1616.00
100 шведських крон	9.72	1515.00
100 швейцарських франків	38.83	6050.00
100 югославських динарів	0.42	—
1000 японських ієн	4.46	695.00
100 екю	72.06	11228.00

...І на чорному ринку

ДОЛАР ПОДОРОЖЧАВ — БАНК НЕ ПОМІТИВ

Якщо «ринковий» курс Національного банку і не змінився порівняно з минулим тижнем, то справжній ринковий курс карбованця (на чорному ринку) знову різко пішов униз. У неділю за один долар США давали 115—120 карбованців, причому тенденція до подальшого подорожчання конвертованої валюти вже усталилася. Щодо купонів багаторазового використання, то на чорному валютному ринку їх уже не беруть до уваги: жодної угоди «долари — купони» помічено не було. Співвідношення купона і карбованця в Києві — один до одного (поряд з універмагом «Україна» трошки більше з 1:1,2), проте в інших містах за купон дають 70—80 копійок. Такі розбіжності пояснюються відмінностями в постачанні різних регіонів України товарами народного споживання.

Зростання курсів іноземних валют відбулося внаслідок того, що Центральний банк Росії допустив емісію карбованців у лютому, а московські комерційні банки вже зробили свою гру на зниженні курсу долара і нині грають на підвищення. Отже, сьогодні можна прогнозувати подальше знецінення карбованця, причому удвічі швидшими темпами, ніж це було раніше. Знецінюватися будуть і купони багаторазового використання — як щодо карбованця, так і щодо конвертованих валют. Проте наслідки цього знецінення для громадян України будуть значно відчутнішими, ніж для росіян наслідки інфляції карбованця — купонів випущено обмежену кількість, і вони складатимуть дедалі меншу частку в обороті.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

Що нове

ТОРГО
У БІЛІ

А чому б
що економ
раз і закл
можеш». У
міськвиконк
ку, що зараз
су ображат
якісь прете

Вирішили
вий дім по
проте до р
думу вже
перед за
усіх тих, б
його
ників [illegible]
ни і тих, хт
З'ясувалося
можливост
кого влада
найбільший

Проте, в
ни, приватн
туацію. Біль
зу беруть
пов'язані із
вої влади.
квіт[illegible] про
пер бірж
запрошують
ших област
жав з тим,
товар і пр

Для учас
щини участ
платню
500 ти
на агрофі
братів Кур

— Торгі
розповідає
Геннадій Ц
ливість дл
нізацій, фі
равити сво
вати, на щ
чому пит
продукцій
бере на

Передба
буде вис
майже на
бованців.
від продаж
на рахуно
«Милосерд

— Слід
Геннадій
що мова н
ще однієї
передбача
кві з'явит
торги 8 к
ший крок.
взяти у н
но контакт
виконкомі

Я попро
цей захід
ласної Ра
тів Василя

— А ц
рідний те
ється, лю
міти, що
на, м'яко
компетен
ної Ради,
нічого не
лення. То
вати себе
наб'є со
хтось ух
хвіст. І н
й справді
ше, жити
зараз —
крім сам
То треба

Що ж,

Валентин
Біл
Київсь

...серцем

Коротко

ПАТОН НЕ ПРОТИ

Як відомо, в Ужгороді діє ряд філіалів та відділів провідних інститутів Академії наук України. Планується відкрити ще один — інститут соціології. Отже, є можливість створити в регіоні академічний центр. Саме конкретні шляхи реалізації даної ідеї й було обговорено в облвиконкомі з президентом АН Б. Патоном. Він також узяв участь у зустрічі вчених колишніх країн РЕВ, що відбулася в Мукачеві.

Іван МІЛЬЧЕВИЧ,
керівник прес-центру обласної Ради.
Ужгород.

Вперше

КОЖНОМУ — СВОЄ

Першу божественну літургію відправлено в стінах Святопреображенської церкви. Отже, храм, який свого часу відібрали у віруючих і передали під картинну галерею, знову почав діяти.

Не забуто й про галерею. Міськвиконком виділив їй старовинне приміщення на центральній вулиці міста.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Що новенького

ТОРГОВИЙ ДІМ? У БІЛІЙ ЦЕРКВІ?

А чому б і ні? Тим більше, що економічна ситуація якраз і закликає: «Рятуйся, як можеш». У Білоцерківському міськвиконкомі дійшли висновку, що зараз нема ніякого сенсу ображатися чи пред'являти якісь претензії. Та й кому?

Вирішили діяти. І хоч торговий дім поки що в проекті, проте до реалізації цього задуму вже приступили. Насамперед запросили на зустріч усіх тих, без кого здійснити його [illegible]можливо [illegible]представників [illegible]онної вл[illegible] Київщини і тих, хто має на це кошти. З'ясувалося, що найбільше можливостей є саме у тих, на кого влада, буває, має чи не найбільший зуб,—у приватників.

Проте, виявляється, що вони, приватники, розуміють ситуацію. Більше того, цього разу беруть на себе усі витрати, пов'язані із задумом місцевої влади. А задум такий: 8 квіт[illegible] провести у Бі[illegible] Церкві пер[illegible] біржові торги, [illegible]а які запрошуються бажаючі з інших областей, суверенних держав з тим, щоб продати свій товар і придбати потрібний.

Для учасників торгів з Київщини участь у торгах буде безплатн[illegible] За них [illegible]ть, а це 500 ти[illegible] карбова[illegible], приватна агрофірма «Олександрія» братів Куришків.

— Торги у Білій Церкві, — розповідає голова міськради Геннадій Шуліпа, — це можливість для підприємств, організацій, фірм Київщини і поправити свої справи, і спробувати, на що вони здатні. Причому питання ліцензування продукцій ми, як організатори, бере[illegible] на [illegible]

Передбачається, що [illegible]а торги буде виставлено продукції майже на 100 мільйонів карбованців. Одержані проценти від продажу будуть переказані на рахунок обласного фонду «Милосердя».

— Слід відзначити, — додав Геннадій Володимирович, — що мова не йде про створення ще однієї товарної біржі. Ми передбачаємо, що в Білій Церкві з'явиться торговий дім. А торги 8 квітня — лише перший крок. Для тих, хто захоче взяти у них участь, встановлено контактний телефон у міськвиконкомі: 8+263+5-40-61.

Я попросила прокоментувати цей захід голову Київської обласної Ради народних депутатів **Василя СІНЬКА:**

— А це не захід. Це своєрідний тест на виживання. Здається, люди починають розуміти, що саме лише огризання на мій, м'яко кажучи, не завжди компетентні рішення і Верховної Ради, і Кабінету Міністрів нічого не дають, крім озлоблення. Тож вирішили спробувати себе у ділі. Звісно, хтось наб'є собі гуль і синців, а хтось ухопить ту птицю за хвіст. І наука, і урок буде. Бо й справді так, як жили раніше, жити не можна, а так, як зараз — неможливо. І ніхто, крім самих себе, не зарадить. То треба пробувати.

Що ж, починаємо вчитися?

Валентина ПИСАНСЬКА.
Біла Церква
Київської області.

Реалії

ВИ ГОРІТ... МИ ЗАПЛАТ...

Не секрет, що наші рідні телевізори часто спалахують, і це нерідко закінчується загибеллю людей. Якщо років два-три тому на Дніпропетровщині від загоряння «ящиків» було до півтори сотні пожеж на рік, то тепер і в дві сотні не вбереш. Сумна статистика примусила дніпропетровських пожежників замислитись. Тим паче, що у місті діє потужний телевізійний завод (нині концерн «Весна»), за продукцією якого числиться чи не найбільше пожеж. Ще 1986 року з'ясували причину: задні стінки і передні панелі, перемички, стійки та кронштейни виготовляються з полістиролу, що дуже охоче горить, тим часом як стандарт вимагає використовувати тільки важкозаймисті матеріали. Їх, правда, треба або купувати за валюту, або замовити своїм хімікам. І наше облуправління пожежної охорони (першим у колишньому СРСР!) розгорнуло боротьбу з телевізійниками за випуск безпечної продукції. Справді, чому має страждати покупець-споживач?

Тоді, як відомо, був Держстандарт СРСР. Звідти повідомили: зважаючи на обставини, тимчасово, до 1.1. 1987 р. телевізійникам дозволено використовувати горючі матеріали. Треба, мовляв, трошки потерпіти. А далі листування стало до нудьги одноманітним: тимча-

сово дозволе... 1989, до 19...

Тепер у ... стандарт — ... ропетровські... му зрадили, ... він, нареш... Крім того, ... кон про зах... вача та пост... міністрів, ... гайно прип... навіть відкл... ції «недопу... ну продукці...

Довгождан... ва цими ...

НАКАЗАНО НАЗ...

Гострі сюжети

Мені добре відомо, як про нас, «даішників», іноді говорять. Мовляв, ось кому живеться! Зупинив першу-ліпшу машину, настрахав водія — і вже має в кишені. Що ж, розповім...

Інспектори дорожньо-патрульної служби, старшини міліції Олександр Цалко і Тофік Мірзоєв несли службу на трасі Рівне—Луцьк. Раптом до них на великій швидкості підлетіли «Жигулі».

— КамАЗ із київськими номерами у Клевані наїхав на велосипедиста! — затинаючись, повідомив водій. — З місця події втік, помчав до Рівного...

Роздумували хіба що секунди. Тофік Мірзоєв вскочив до авто прибулого:

— Жени на Рівне!

Порушника наздогнали швидко. Старшина став подавати сигнали, щоб той зупинився. Та де там!

— Обганяй! — уже наказав інспектор. — Далеко не втече.

Обійшли вантажівку на граничній швидкості, помчали вперед. Тофік, вискочивши з машини, став на проїжджій частині дороги, підняв жезл. Порушник зреагував по-своєму — скерував КамАЗа на інспектора. Той спритно відскочив, вихопив пістолет. Кулі, на жаль, не влучили в колеса.

Втікач в'їхав у місто і тут же врізався в трактор Т-150. Мірзоєв з допомогою свого добровільного помічника — водія «Жигулів» Володими-

ра Ройка ви... п'яного водія... п'яного експ... ралися доїх...

...Старши... рожньо-патр... лейтенант ... Коробкін на... пинив для ... марку» — ... з житомир... ми. За кер... га — лейте... задньому си... дитиною.

— Відчин... попросив ав...

— Не мо... водій. — Я...

— Тоді з... ка, на пост ...

Той ж мит... «газу» і по...

Зверніть увагу

БУЛИ Б ГР...

Відмовились від послуг державних закладів охорони здоров'я робітники підприємства «Пітто». Сьогодні на прийом до лікаря вони прийшли у власний оздоровчий комплекс. Це перший на Україні приватний лікувальний заклад. Приватний, бо належить не міськздоровуправлінню, а конкретному підприємству-господарю.

«Пітто» — це ряд цехів і виробництв, зайнятих переробкою і утилізацією відходів. Володіє чималою власністю. А тому саме воно потурбувалось про благоустрій комплексу, оснащення його сучасною медичною технікою, пристойне утримання медперсоналу. Мільйони карбованців витрачено на цю гуманну справу.

Комплекс вийшов на славу. Тут розгорнуто відмінну діагностичну службу, чотири відділення, свій стаціонар. Їх доповнять тренажерний зал, басейн, корт. Нині медики «Пітто» формують виїзні лікарняні бригади, які мають обслуговувати сім'ї робітників підприємства.

Відроджен... мейних лік... цикл медич... вання — від... до реабіліта... не повний ... нового комп... матиме він ... своїх робітн... лення міста. людей похил... них. І офі... допомога, і ... а головне — ... на здоров'я.

Микол...
Сергі...

У Національному банку України

...ни купони, правління Національного банку України ...я встановлює такий курс купона до іноземних валют

...ної валюти	Кількість купонів
...р	38
	4
	88
...в	10
...ків	15
	30
...ен	27
	3
	8
	15
	20
	10
	81
10 ісландських крон	10
10 іспанських песет	5
100 італійських лір	4
1 йєменський динар	107
1 канадський долар	42
1 кувейтський динар	171
100 ліванських фунтів	4
1 малайзійська рингіта	18
1 норвезька крона	8
10 пакистанських рупій	20
10 португальських ескудо	4
1 сінгапурський долар	30
1 долар США	50
1 суданський фунт	1
1000 турецьких лір	8
1 фінська марка	11
1 французький франк	9
1 шведська крона	8
1 швейцарський франк	34
10 югославських динарів	4
10 японських ієн	4

...м банком України 5 березня 1992 року встановлюються такі курси карбованця до іноземних валют

	Офіційний (в карбованцях)	Ринковий (в карбованцях)
...ларів	43.59	6792.00
...рингів	5.01	780.00
	101.29	15782.00
...ів	1.05	—
	17.12	2668.00
	35.23	5489.00
	31.31	4879.00
	3.07	479.00
	9.09	1417.00
...ів	17.26	—
	2.24	—
	87	—
100 ірландських фунтів	93.80	14616.00
100 ісландських крон	1.01	157.00
1000 іспанських песет	5.62	876.00
10000 італійських лір	4.70	732.00
1 йєменський динар	1.24	—
100 канадських доларів	48.85	7611.00
1 кувейтський динар	1.98	308.75
1000 ліванських фунтів	0.54	84.00
100 малайзійських рингітів	21.36	—
100 норвезьких крон	8.99	1401.00
100 пакистанських рупій	2.26	—
1000 португальських ескудо	4.11	640.00
100 сінгапурських доларів	35.16	5478.00
100 доларів США	57.76	9000.00
100 суданських фунтів	0.64	—
1000 турецьких лір	0.10	16.00
100 фінських марок	12.88	2007.00
100 французьких франків	10.37	1616.00
100 шведських крон	9.72	1515.00
100 швейцарських франків	38.83	6050.00
100 югославських динарів	0.42	—
1000 японських ієн	4.46	695.00
100 екю	72.06	11228.00

...І на чорному ринку

...АР ПОДОРОЖЧАВ — ...НК НЕ ПОМІТИВ

...курс На... ...не змі... ...минулим ...й ринко... (на чор... ...різко пі... за один 115—120 ... тенден... ...подорож... валюти купонів ...ристання, ...ому рин... до ува... ...олари — ...уло. Спів... ...арбованця в Києві — один до одного (поряд з універмагом «Україна» трошки більше з 1:1,2), проте в інших містах за купон дають 70—80 копійок. Такі розбіжності пояснюються відмінностями в постачанні різних регіонів України товарами народного споживання.

Зростання курсів іноземних валют відбулося внаслідок того, що Центральний банк Росії допустив емісію карбованців у лютому, а московські комерційні банки вже зробили свою гру на зниженні курсу долара і нині грають на підвищення. Отже, сьогодні можна прогнозувати подальше знецінення карбованця, причому удвічі швидшими темпами, ніж це було раніше. Знецінюватися будуть і купони багаторазового використання — як щодо карбованця, так і щодо конвертованих валют. Проте наслідки цього знецінення для громадян України будуть значно відчутнішими, ніж для росіян наслідки інфляції карбованця — купонів випущено обмежену кількість, і вони складатимуть дедалі меншу частку в обороті.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

Кримінальна хроніка

НЕВЛОВИМІ «ЛОМОВИ...

Напади на банки, потрошіння сейфів ми раніше називали родимими плямами дикого Заходу. Та, схоже, черга дійшла і до нас.

Мисливці за сейфами почали сезон полювання на Буковині. І, треба визнати, досить вдало. У Заставнівському автотранспортному підприємстві № 17766 вони викрали з каси 99 тисяч купонів. Заодно не погребували й «дерев'яними», прихопивши їх на суму 48 тисяч.

Грабіжники діяли на західний манер. Ввірвалися до контори в масках, з вогнепальною зброєю, зв'язали охоронця й механіка. Правда, гроші в... сейфа наши... ломом.

Подібним ... злочинці і в... ремонтно-тр... приємстві, д... че набили с...

В...
Чернівецьк...

Не смішно

В ОДЕСУ З ГУМОРОМ. ЧОРНИМ

Багато хто з жителів Одеси з обуренням сприйняли виступи тут сатирика М. Задорнова. Він буквально насміхався з референдуму 1 грудня, зневажливо озивався про Президента нашої держави, про Україну та її народ. Пообіцяв приїхати ще й на пер... гумору, аби ... зуму. Чи не ... такого «гостя...

Георгі...
Одеса.

 ГОЛОС України

...го—
ДІМ?
ЕРКВІ?
Тим більше,
ситуація як-
Рятуйся, як
ерківському
ши виснов-
ніякого сен-
пред'являти
й кому?
хоч торго-
в проекті,
ї цього за-
али. Насам-
на зустріч
здійснити
редстав-
Київщи-
з це кошти.
найбільше
е у тих, на
має чи не
приватників.
ся, що во-
зуміють си-
цього ра-
сі витрати,
м місце-
м такий: 8
Церкві
які
ючі з ін-
енних дер-
одати свій
потрібний.
огів з Київ-
буде без-
ть, а це
, приват-
ександрія»
Церкві, —
міськради
це мож-
сть, орга-
нни і поп-
і спробу-
атні. При-
цензування
анізатори,
на торги
продукції
іонів кар-
процент
ерезані
го фонду
— додав
рович, —
створення
біржі. Ми
ілій Цер-
дім. А
ише пер-
то захоче
становле-
у місь-
-40-61.
ментувати
ської об-
с депута-
Це своє-
ння. Зда-
ть розу-
ргизання
завжди
Верхов-
Міністрів
м озлоб-
спробу-
, хтось
синців, а
тицю за
буде. Бо
ли рані-
а так, як
І ніхто,
зрадить.
чнитися?
СЬКА.

Реалії

ВИ ГОРІТЬ, МИ ЗАПЛАТИМО

Не секрет, що наші рідні телевізори часто спалахують, і це нерідко закінчується загибеллю людей. Якщо років два-три тому на Дніпропетровщині від загоряння «ящиків» було до півтори сотні пожеж на рік, то тепер і в дві сотні не вбереш. Сумна статистика примусила дніпропетровських пожежників замислитись. Тим паче, що у місті діє потужний телевізійний завод (нині концерн «Весна»), за продукцією якого числиться чи не найбільше пожеж. Ще 1986 року з'ясували причину: задні стінки і передні панелі, перемички, стійки та кронштейни виготовляються з полістиролу, що дуже охоче горить. Тим часом як стандарт вимагає використовувати тільки важкозаймисті матеріали. Їх, правда, треба або купувати за валюту, або замовити своїм хімікам. І наше облуправління пожежної охорони (першим у колишньому СРСР!) розгорнуло боротьбу з телевізійниками за випуск безпечної продукції. Справді, чому має страждати покупець-споживач?

Тоді, як відомо, був Держстандарт СРСР. Звідти повідомили: зважаючи на обставини, тимчасово, до 1.1. 1987 р. телевізійникам дозволено використовувати горючі матеріали. Треба, мовляв, трошки потерпіти. А далі листування стало до нудьги одноманітним: тимчасово дозволено до 1988, до 1989, до 1990...

Тепер у нас свій Держстандарт — у Києві. Дніпропетровські пожежники цьому зраділи, мов малі діти — він, нарешті, допоможе! Крім того, Україна має і закон про захист прав споживача та постанову Кабінету міністрів, що зобов'язує негайно припинити випуск і навіть відкликати з реалізації «недопустимо небезпечну продукцію».

Довгожданий лист з Києва цими днями надійшов. Підписаний він головою Держстандарту України Ю. Северином. Вивчивши ситуацію, висока інстанція «не заперечує, в порядку винятку, проти виготовлення до 1.1. 1993 р. корпусних деталей телевізорів... при умові повної компенсації потреб споживача у випадку загоряння телевізора».

Отже, нам з вами залишається тішитися й дякувати: телевізійники розплатяться, якщо у квартирі когось із нас трапиться пожежа. Що плюють, вибачайте, на інтереси споживача, це не в новину (тільки тепер обходиться вдесятеро дорожче) і — ясно. Однак, зовсім не ясно, як заводи відшкодовуватимуть «потреби споживача», коли від пожеж гинутимуть люди...

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

НАКАЗАНО НАЗДОГНАТИ

Гострі сюжети

Мені добре відомо, як про нас, «даїшників», іноді говорять. Мовляв, ось кому живеться! Зупинив першу-ліпшу машину, настрахав водія — і вже має в кишені. Що ж, розповім...

Інспектори дорожньо-патрульної служби, старшини міліції Олександр Цалко і Тофік Мірзоєв несли службу на трасі Рівне—Луцьк. Раптом до них на великій швидкості підлетіли «Жигулі».

— КамАЗ із київськими номерами у Клевані наїхав на велосипедиста! — затинаючись, повідомив водій. — З місця події втік, помчав до Рівного...

Роздумували хіба що секунди. Тофік Мірзоєв вскочив до авто прибулого:

— Жени на Рівне!

Порушника наздогнали швидко. Старшина став подавати сигнали, щоб той зупинився. Та де там!

— Обганяй! — уже наказав інспектор. — Далеко не втече.

Обійшли вантажівку на граничній швидкості, помчали вперед. Тофік, вискочивши з машини, став на проїжджій частині дороги, підняв жезл. Порушник зреагував по-своєму — скерував КамАЗа на інспектора. Той спритно відскочив, вихопив пістолет. Кулі, на жаль, не влучили в колеса.

Втікач в'їхав у місто і тут же врізався в трактор Т-150. Мірзоєв з допомогою свого добровільного помічника — водія «Жигулів» Володимира Ройка витяг із кабіни п'яного водія і такого ж п'яного експедитора, які збиралися доїхати до Києва.

...Старший інспектор дорожньо-патрульної служби лейтенант міліції Олексій Коробкін на посту ДАІ зупинив для перевірки «іномарку» — автомобіль БМВ з житомирськими номерами. За кермом сидів колега — лейтенант міліції, на задньому сидінні — циганка з дитиною.

— Відчиніть багажник, — попросив автоінспектор.

— Не можу, — зам'явся водій. — Я ключ загубив.

— Тоді зайдіть, будь ласка, на пост ДАІ.

Тої ж миті затриманий дав «газу» і помчав у бік Дубна. Коробкін на своєму авто кинувся в погоню. Втікач створив безліч аварійних ситуацій. Знову була стрілянина, намагання наїхати на переслідувача.

У втікача, дільничного інспектора Новоград-Волинського МВВС В. Плюйка, знайшли 14 кілограмів соломки маку, а на квартирі, куди втекла пасажирка, аж вісім мішків цього «добра»...

Лише два епізоди. Але й вони красномовно говорять про те, як «привільно і весело» живеться «даїшникам». Отож, заздріть нам на здоров'я!

Олександр БЕРЕСТЯНИЙ, заступник командира підрозділу ДАІ УВС Рівненського облвиконкому.

Зверніть увагу

БУЛИ Б ГРОШІ

Відмовились від послуг державних закладів охорони здоров'я робітники підприємства «Пітто». Сьогодні на прийом до лікаря вони прийшли у власний оздоровчий комплекс. Це перший на Україні приватний лікувальний заклад. Приватний, бо належить не міськздоровуправлінню, а конкретному підприємству-господарю.

«Пітто» — це ряд цехів і виробництв, зайнятих переробкою і утилізацією відходів. Володіє чималою власністю. А тому саме воно потурбувалось про благоустрій комплексу, оснащення його сучасною медичною технікою, пристойне утримання медперсоналу. Мільйони карбованців витрачено на цю гуманну справу.

Комплекс вийшов на славу. Тут розгорнуто відмінну діагностичну службу, чотири відділення, свій стаціонар. Їх доповнять тренажерний зал, басейн, корт. Нині медики «Пітто» формують виїзні лікарняні бригади, які мають обслуговувати сім'ї робітників підприємства.

Відродження інституту сімейних лікарів, замкнений цикл медичного обслуговування — від профілактики до реабілітації — це далеко не повний перелік переваг нового комплексу. А прийматиме він у себе не лише своїх робітників, а й населення міста. Насамперед — людей похилого віку і немічних. І офіційній медицині допомога, і місту користь, а головне — більше надій на здоров'я.

Микола СТОЛЯРОВ, Сергій САВЧЕНКО.

Кримінальна хроніка

НЕВЛОВИМІ «ЛОМОВИКИ»

Напади на банки, потрошіння сейфів ми раніше називали родимими плямами дикого Заходу. Та, схоже, черга дійшла і до нас.

Мисливці за сейфами почали сезон полювання на Буковині. І, треба визнати, досить вдало. У Заставнівському автотранспортному підприємстві № 17766 вони викрали з каси 99 тисяч купонів. Заодно не погребували й «дерев'яними», прихопивши їх на суму 48 тисяч.

Грабіжники діяли на західний манер. Ввірвалися до контори в масках, з вогнепальною зброєю, зв'язали охоронця й механіка. Правда, гроші виколупували із сейфа нашим знаряддям — ломом.

Подібним чином діяли злочинці і в Чернівецькому ремонтно-транспортному підприємстві, де також добряче набили свої кишені.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

Не смішно

В ОДЕСУ З ГУМОРОМ. ЧОРНИМ

Багато хто з жителів Одеси з обуренням сприйняли виступи тут сатирика М. Задорнова. Він буквально насміхався з референдуму 1 грудня, зневажливо озивався про Президента нашої держави, про Україну та її народ. Пообіцяв приїхати ще й на першоквітневе свято гумору, аби повчити нас розуму. Чи не забагато честі для такого «гостя»?

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Пригода

...А ПРОСТИРАДЛО НЕ ВИТРИМАЛО

Весна — пора кохання. Та є у світі сили, могутніші за природну стихію. Це — правила, які регламентують відвідини гуртожитків, і напівбог вахтер...

2 березня об 11 годині вечора молодик Н. прийшов у гарному настрої до гуртожитку, що по вулиці Камській: його чекала кохана. Та оскільки після одинадцятої туди не можна, дівчина спустила з вікна зв'язані простирадла. І молодик, маючи міцні руки, почав підтягуватися до підвіконня на третьому поверсі. Не думали закохані, що радянськими простирадлами не можна користуватися для п'єс радянського виробництва. Простирадло не витримало. Дівчина, побачивши свого коханого у безпорадному стані, кинулася на допомогу, але не повз грізного вахтера, а, користуючись все тими ж простирадлами...

Фінал цієї драми такий: дівчина не дожила навіть до приїзду «швидкої», її коханий зламав праву руку і сильно забив груди. Чиновник-драматург написав п'єсу, в якій кохання, смерть і виконавець — бракороб. Як зберетеся до коханої, згадайте: браковане простирадло уже виготовила для вас ткаля...

Юрій КУЛИКОВ.
Сімферополь.

Телеграфним рядком з Черкас

ПРИВІТАЙМО «АГРОСІЧ»

Таку назву дали своєму дітищу — акціонерному товариству члени обласної організації ДПУ. Завдання «Агросічі» — допомога фермерським і селянським господарствам, будівництво на селі, запровадження нових агротехнологій.

ПРИЙШЛИ В ГОСТІ ДЕТЕКТИВИ

Інспектор Дейвід Дрінкалд та констебль Чарльз Мур із знаменитого Скотланд-Ярду лишилися задоволеними своїми відвідинами обласної прокуратури. Детективи з Великобританії, виконуючи недавно прийнятий їхнім парламентом закон, зробили перший крок до співпраці з українськими колегами у розслідуванні воєнних злочинів під час другої світової війни.

ЗОЛОТО ПІД ЗОЛОТОМ

Черкаські геологи натрапили на золоті розсипи неподалік від Канева. Однак крихітки дорогоцінного металу лежать під шаром родючого чорнозему. Тож радіти знахідці поки що рано. Перш ніж серйозно говорити про видобуток, необхідно зважити: яке золото важливіше — чорне чи жовте?

ГЕТЬ ВОЖДЯ, ДАВАЙ КОЗАКА!

Пам'ятник славному гетьману Вишневецькому вимагають поставити в центрі Черкас члени обласної організації УХДП, демонтувавши при цьому гігантську фігуру засновника соціалістичної держави. Міськвиконком узяв до розгляду петицію християнських демократів.

Лідія ТИТАРЕНКО.

ПОГОДА

10—11 березня на Україні утримається суха погода, лише у південно-східних областях 10 березня незеликі опади. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура вдень 10 березня 4—9 градусів тепла, у західних областях і на півдні Криму, а 11 березня по всій Україні 6—12 градусів тепла, вночі від 2 градусів тепла до 5 морозу, в Карпатах до 10 градусів морозу.

По Київській області сьогодні вдень без опадів. Вітер слабкий. Температура 4—9 градусів тепла.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО.
Тел. 441-86-20.

Аналіз спецкора

МАТ ЗА ДВА МІСЯЦІ,

або Про золотий ключик до іржавого замка

Розвиток подій у країнах колишнього соціалістичного табору схожий сьогодні на одночасний сеанс шахової гри між ринковою економікою та урядами держав. І якщо наші сусіди вже обрали стратегію захисту від грізного суперника, то уряд України до цього часу вагається, яким чином це робити. Він схожий на новачка, котрий вивчив інструкцію щодо ходів різних фігур, та не знає, на жаль, якій з них ставити мат.

Перша спроба дебютанта захистити ринок і оздоровити економіку, тобто введення купонів багаторазового використання, вже зазнала поразки, і викинутих фігур (мільйонів доларів, що пішли на друкування купонів) уже не повернеш. Мат акції було зроблено за два місяці. Щодо наступного кроку — введення національної валюти — гривни, то поки що ми маємо лише скандал навколо її друкування. Сенсацію підхопили всі — від парламенту і засобів масової інформації до останнього пасажира нічної електрички. Та дивно: всі забули, що не від ступенів захищеності гривни буде залежати її дієздатність, а від того, який економічний грунт ми підготуємо для її проростання. Уявімо, що гривна — омріяний багатьма золотий ключик розквіту — буде вдвічі захищенішою від найзахищенішого у світі англійського фунта стерлінгів і прилетить у травні до рідної домівки з далекої Канади чи Італії. Але чи відчинить вона, бідолашна, той іржавий замок економіки, що й досі висить на наших засіках, чи стане тією ластівкою, що принесе нам весну? Сумнівно.

Ми опинилися в становищі Німеччини кінця Великої Вітчизняної війни. Грошової системи немає, виробництво на рівні двадцятилітньої давнини, інфляція, безробіття, бандитизм, корупція, розквіт тіньової економіки. Та, на відміну від нас, німці, побачивши, що американська шестимільярдна допомога 1946 року пішла за півроку ніби вода в пісок, вирішили в 1947 прийняти до дії план Маршалла, який в лічені роки вивів їх з економічного болота. Ми ж продовжуємо вигадувати щось своє, щоправда, ніхто ще не відповів, що.

Та чи в змозі це зробити уряд? Чи є хоч один генерал, який здатен стати Маршаллом?

Згадайте хоча б, як довго рахували минулого року наш прожитковий мінімум. То сто, то двісті, то чотириста. А зараз який він, той мінімум? На елементарне запитання не може чітко відповісти жоден чиновник. У нас немає навіть критеріїв для підрахунків. Скажімо, в Іспанії роботяга на будівництві заробляє в середньому 200 тисяч песет (приблизно 2 тисячі доларів США). Так от, за ці гроші він може прохарчуватися, внести квартплату та сплатити податки і купити 5—6-річної давності «Сітроен». Зауважу, що податки гарантують йому безкоштовне медичне обслуговування і середню заробітну плату протягом року в разі, якщо його звільнять з роботи чи фірма збанкрутує. А прожитковий мінімум навіть для емігрантів — 400 доларів на місяць, тобто сума, яка дозволяє харчуватися, користуватися міським транспортом і оплатити поганенький готель.

Неважко підрахувати, що наш безробітний за 400 карбованців (до речі, в різних регіонах України ця сума різна), прожити не зможе.

Отже, не розумію, як ми можемо від нашого уряду вимагати програму розвитку економіки, не гіршої від програми Маршалла?

Проте, спробуємо проаналізувати, чи зможе він виконати хоча б цю програму.

Головним завданням плану Маршалла було надання можливості розвитку держави з мінімальним втручанням зовнішнього капіталу, використовуючи головним чином власні резерви.

Про це свідчить те, що за 4 роки здійснення плану в семи державах Європи іноземна допомога їм була надана в сумі лише 14 мільярдів доларів. Причому сьома частина допомоги була подана у вигляді технологічного обладнання, а більше 70 відсотків — як продуктова допомога.

Щодо основних віх плану Маршалла, то першим кроком була децентралізація керування економікою, тобто «розгін» міністерств. Це розв'язувало руки підприємцям, унеможливлювало розподільництво, вибивало грунт з-під ніг корупції, заощаджувало значні суми, призначені для непотрібних відомств.

Наступним кроком стало впровадження декларативної системи оподаткування, незалежно від форми власності. Причому десятивідсотковий податок брався з прибутку всіх галузей промисловості та приватних ділків. Саме він стимулював підприємництво. Декларативна ж система оподаткування стала підгрунтям для грошової реформи, своєрідною фіксацією стартових умов. Оскільки декларація прибутків вимагала висвітлення їхніх джерел, капітали, здобуті злочинними шляхами, були зафіксовані.

Щодо їх вилучення, то зробити це змогла грошова реформа, тобто третій основний крок програми Маршалла. Грошові вклади були заморожені. Підприємництво стимулювалося через кредитування. Кожному німцеві було видано під час проведення реформи по 50 марок, причому 15 старих рейхсмарок обмінювали на одну нову. Лише після цього відбулося звільнення цін, розморожування вкладів, роздержавлення майна тощо.

Запорукою успіху плану було послідовне й чітке його виконання, причому в стислі строки.

Звичайно, кожен регіон має свої особливості (а такий закид проти впровадження плану Маршалла звучить досить часто), та не це головне. Адже навіть у шахах не можна першим ходом вивести на бойову позицію свого слона чи ферзя. А саме з цього й почав наш уряд економічні реформи. Адже грошова реформа без попередньої децентралізації та декларування прибутків (навіть якщо ми відразу після неї введемо декларування) дасть можливість ділкам тіньового світу без перешкод обміняти «ліві» гроші і знову запустити їх в оборот (про що свідчить експеримент з новими купонами). Знову хлине інфляція. І знову запрацює верстат.

Те саме нас чекає, якщо залишити на командних висотах міністерства і відомства (навіть якщо всі інші кроки будуть здійснені). Знову повертатимуться річки і будуватимуться вздовж них мости.

Чому ж все-таки наші урядовці так бояться того страшного Маршалла? Бо його план перш за все не дає змоги розподіляти, стимулює чесного підприємця і нейтралізує навіть мафію, яка має своїх представників у вищих ешелонах управління. Адже навіть король американської мафії Аль Капоне був спроваджений за грати не бойовиком ФБР, а податковим інспектором.

Висновок з усього цього дозволю собі зробити один: сьогоднішній уряд не в змозі вивести нас із кризи. Він здатен лише керувати. Щоправда, невідомо, ким. Адже навіть приватизацію у її першому варіанті (всім — порівну) він не зробить лише тому, що хтось, мовляв, може взяти і відразу ж продати за безцінь частку свого пирога.

Але яке він (уряд) має право вирішувати це за когось? Адже якщо й продасть, то це його приватна справа, сам і потерпатиме від цього, покаже свою нездатність приносити користь іншим. І зійде, таким чином, з шахової дошки економіки, щоб не заважати іншим продовжувати гру.

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент відділу економіки «Голосу України».

Уявити такий гіперспад після успішної роботи в минулому році ніхто на Кіровоградському ВО «Червона зірка» не міг. Попереду — посівна. І у колгоспів, і у фермерів немає техніки, а тут просто неба напівготові сівалки чекають «біля моря погоди». Керівництво підприємства звинувачує в такому стані Міністерство економіки, яке лише в другій половині січня приступило до виділення фондів на металопрокат, чавун, деревину... Ті в свою чергу кивають на порушені зв'язки між підприємствами колишнього Союзу.

Агрегати чекають доопрацювання, колектив ВО пішов у вимушену відпустку, а погоди все нема. І ніякі «пожежні» заходи тут уже не допоможуть. Шкода...

Фото Івана ДЕМЧУКА.

З пошти

РЯТУЙТЕ НАШІ... ОЧІ!

Послухаєш радіо, подивишся телевізор, газети почитаєш, — і радість проймає душу. Як наші службові особи піклуються про соціальний захист малозабезпечених верств населення! Не життя — малина!

От тільки від Головного аптечного управління нічого не чути. А дарма! Може, вони пояснили б, чому на деякі ліки, що виготовляються в аптеках, так лібералізували ціни, що аж мороз поза шкірою. Факти? Будь ласка!

У багатьох людей похилого віку, тобто тих самих малозабезпечених, про яких усі піклуються, на старість розвивається катаракта. А щоб зовсім не осліпнути, очі необхідно систематично підліковувати вітамінними краплями. Раніше вони коштували копійку (без вартості посуду), а нині карбованець 75 копійок. А ефективні вони лише три доби. Тобто за новими цінами лікування очей пенсіонерам замість 10 копійок коштуватиме 17 карбованців 50 копійок.

Оце і є соціальний захист.

Феодосій ЛУЗАН,
ветеран війни та праці.
Київ.

Не зволікайте!

ВІД ПОЛІТИКИ — ДО ЕКОНОМІКИ

Унаслідок кризи, що склалася в економіці, в нашому районі виникла надзвичайно складна ситуація із забезпеченням людей взуттям, одягом, продуктами харчування. Пройшла зима, а більшість населення не має у що взутися, одягнутися. Обстановка ускладнюється ще й тим, що наш район із тих, що постраждав від аварії на Чорнобильській АЕС і люди живуть у складному екологічному регіоні. А в магазинах немає найнеобхідніших товарів і продуктів щоденного вжитку. Неможливо забезпечити продуктами харчування навіть тих людей, які мають певні пільги від держави.

За цих складних умов особливо страждають діти. Вкрай стурбовані станом їхнього здоров'я, батьки категорично день у день вимагають забезпечення дітей екологічно чистими продуктами, абсорбентами, що сприяють очищенню організму. В аналогічному, якщо не в гіршому, стані й вагітні жінки, молоді матері. Високі, дедалі зростаючі ціни на товари спричиняють щодень масове невдоволення населення, яке висуває справедливі вимоги до органів радянської влади. Викликають певну злість серед народу різні «спекулянти», «перекупки». Будь-яке зволікання в даній ситуації може призвести до непередбачуваних наслідків.

Тому просимо й вимагаємо перейти від політики до економіки, вжити радикальних, негайних заходів, до виправлення становища, що склалося в нашому та інших районах області.

Члени Тальнівського виконкому районної Ради народних депутатів: В. Багайчук, В. Евич, А. Комар — усього 14 підписів.

Черкаська область.

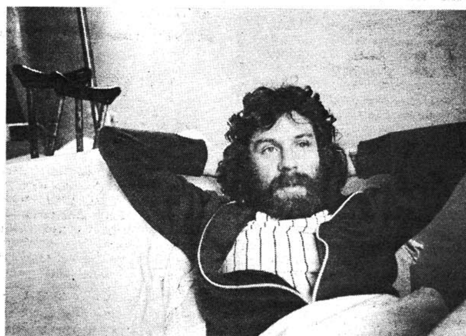

ЧЕРВОНІ КОНІ З БАЙКОНУРА

Штрихи до портрета друга

У Сашка Гляделова була зразна мрія поїхати на Байконур і написати душевний нарис про коней. На одному з тамтешніх полігонів нібито випасаються табуни-тисячники. Табуни червоних коней! Уявляєте, радіація аж кишить, а їм — нівроку. Місцеві медики стверджують, що в кумисі і конині немає берів і рад.

Я згадав це в ніч, коли «Барселона» громила київське «Динамо». А ми — друзі й рідні стукали у браму 408-го київського військового шпиталю. Вона відкрилась раптово, дихнула перегаром.

— Пропустіть, з нами поранений у Дубоссарах фотожурналіст Олександр Гляделов, Втратив багато крові, шість годин були в дорозі... — просились ми.

Але для двох п'яних вахтерів це було ніби червоний одяг для індиків. Нас грубо виштовхали, приправляючи класичне «ніззя» матом. Тільки заступництво одного з лікарів погасило конфлікт. Пишу це не заради того, щоб очорнити військовий лікарський мундир. Сашкові повезло на класних хірургів, і тієї ж ночі його благополучно прооперували. Ці ж рядки скорше про «сотоварищів» санітарки, яка знущалась над Василем Шукшиним.

Тоді ж мені почулось ніби Сашко стиха читає вірша про Ісуса Христа. Ми разом з його братом розшукали в записниках ці рядки:

— Христос взглянул
последний раз
Не вверх, а вниз, где
мы стояли,
И слезы божьи бежали
Все вниз да вниз.
И свет излился из очей
На мир, на нас, на наши
души,
Как воды покрывают сушу,
Объяв и нас, и палачей.

...В чорнобильське відрядження Сашко завжди брав мамині пироги. Ми їли їх у Поліському, Народичах, зоні. Доля угробленого поліського краю стала на кілька років темою його фотографій. Тепер чимало з них, психологічних, на чільному місці в народицькому музеї «Чорний біль». Мені ж врізалися в пам'ять фотографії жінки, хата якої з усіх боків обступлена колючкою зони, інфаркт міністра Романенка і діти Поліського, залиті кров'ю.

...Щоліта Сашко раптово зникав. Його, недавнього альпініста, як магнітом тягнуло в гори. Там він знаходив спокій опісля відряджень по гарячих точках імперії. Особливо часто він пропадав у Грузії, зокрема в Сванетії. Тому він був волонтером «Молоді України» і тепер «Голосу України». Як кожен позаштатний фотокор, мав вдосталь волі і обмаль грошей. Лише йому одному відомим способом (халтура виключається) діставав гроші, щоб поповнити свою холостяцьку бібліотеку Аксьоновим чи Савицьким, купити все для фото і запросити друзів на дастархан. Сашків дастархан — імпровізований стіл на паркеті з гарним кахетинським і переглядом слайдів, привезених ним із мандрівок.

...Часто біля його будинку зустрічали інтелігентного вигляду, але бідно зодягнену бабусю. Він давав їй останнього «трояка» чи червінця і хутко йшов. Чи не після таких спостережень над київським «дном» народилися окрім фотографій і такі рядки:

Не говори, что сердце бьется
слишком быстро,
Оно пошло в разнос,
как загнанный мотор.

...Вчора ти вже жартував у госпіталі. Друзі проявили твої дубоссарські плівки, надрукували фотографії. Невелику частину з них ми публікуємо сьогодні. А в Дубоссарах, у твоїй «кривавій точці», знову ллється кров. Дякувати Богові, що не збувся твій вірш, написаний перед відрядженням:

Хруснет ветка под стопой,
Грянет выстрел прямо в
сердце...

Перше, що ми побачили на Україні, покинувши Придністров'я, були білі лебеді. Гарне і, мабуть, віще видіння. І ми таки зробимо фотонарис про червоних байконурських коней. А пощастить, то й пронесемося по степу галопом.

Віктор КОСАРЧУК.

Фото Олександра ГЛЯДЕЛОВА.

P. S. Редколегія газети «Голос України» вирішила надати фотокорові Олександру Гляделову п'ятитисячну грошову допомогу. І все ж питання захисту журналістів, особливо в «гарячих» точках, залишається відкритим. Оскільки до сьогодні на Україні не існує журналістського страхового полісу.

Наука

ЗМІНИТИ Б СТЕРНОВИХ НА ПЕРЕПРАВІ

НІЩО не вічне на землі. Мабуть, ця мудрість не торкається лише такої інституції, як Академія наук України. Тут усе залишається так, як і п'ять, десять років тому. Вивіска «Академія наук» аж ніяк не відповідає функціям відомства, бо Академія була і є фактично міністерством науки. Роки перебудови, місяці незалежності України нічого не змінили в кабінетах на Володимирській, 54 у Києві. Ті ж самі люди обіймають ті ж посади, ті ж самі промови звучать на довгих засіданнях за довгими столами. Ті ж консерватизм, пустослів'я, окозамилювання, безпринципність. І це тоді, коли свій поступ Україна пов'язує саме з інтелектуальним відродженням, чекаючи від наукової інтелігенції обгрунтованих порад і прогнозів щодо шляхів розвитку її економіки, екології, культури, освіти.

У проекті нового Статуту АН України, який щойно отримали члени Академії, всі ганджі, притаманні головному штабові української науки, зберігаються й на майбутнє. Байдужість науковців Академії, консерватизм її керівництва, боюсь, призведуть до затвердження цього Статуту Загальними зборами АН України, які відбудуться 19—20 березня. Вкрай необхідно, щоб наукова інтелігенція включилася в активне обговорення цього документа і не допустила перемоги консервативних академічних сил. Головне питання, довкола якого має бути розгорнута дискусія, — якою бути Академії в незалежній Україні?

У загальних положеннях проекту Статуту проголошується, що Академія діє на засадах громадського самоврядування вчених і незалежна в проведенні досліджень, розробці напрямів наукового пошуку та вирішенні питань свого внутрішнього устрою. На перший погляд, дуже правильні слова. Але як саме внутрішній устрій не дає змоги Академії реформуватися. Приміром, найвищим органом АН держави проголошуються (тільки проголошуються) Загальні збори, які визначають наукову політику в галузі фундаментальних досліджень, вирішують питання організації її наукової діяльності та внутрішнього життя. Ні для кого не секрет, що в сучасній фундаментальній науці розвиток окремих її розділів визначається самими вченими — вузькими фахівцями, об'єднаними в проблемні ради, товариства, комісії тощо. Але ніде в світі декілька сот навіть найвидатніших учених різних спеціальностей не можуть на своїх зборах окреслити основні напрями всієї наукової роботи. Такі «напрями» нерідко виявлялися порожніми обіцянками, показухою, бо в заздалегідь підготовлених списках виступаючих елітарних фізиків, біологів, геологів і хіміків, які, як правило, перетворювали збори на свій бенефіс, не було вчених-трудяг — авторитетних докторів і кандидатів. А саме вони, а не консервативна верхівка, мали б визначати майбутнє української науки.

Крім згаданої компетенції Загальних зборів, вони також обирають членів Академії, її Президію, розглядають і затверджують звітні доповіді. На цьому, власне, прерогатива Загальних зборів і закінчується. Ось таку скромну, м'яко кажучи, роль відводить Статут найвищому органові АН. Основні ж функції проект нового Статуту «дарує» Президії Академії наук. Вона скликає сесії Загальних зборів, розпоряджається кредитами, контролює витрачання коштів, тобто від неї (а фактично від апарату) повністю залежить матеріальне забезпечення академічних інститутів. На Президію покладається й підготовка програм, координація наукових досліджень, створення науково-дослідних установ, затвердження кандидатур директорів НДІ, загальноакадемічних наукових рад, комітетів, комісій. Всевладна Президія встановлює також порядок заміщення посад, здійснює міжнародні наукові зв'язки, затверджує положення про свій власний (!) апарат. Якщо додати, що Президія за новим Статутом визначає також внутрішній розподіл майна та коштів між установами та організаціями Академії, то стане очевидним, що Загальним зборам відводиться жалюгідна роль ширми.

Демократизувати АН України вдасться лише тоді, коли всі пераховані функції Президії буде передано Загальним зборам та їхнім робочим органам — постійним комісіям. До їх складу слід ввести, крім усіх членів Академії, щонайменше третину з числа вчених, делегованих інститутами. Саме ці комісії та Загальні збори мають визначати всі сторони життя Академії. Можна продовжувати перелік вад і недоліків проекту нового Статуту, але й згадані підтверджують, що потрібен новий демократичний «основний закон».

ЗАГАЛЬНИЙ рівень освіти й культури українського народу тісно пов'язаний зі станом фундаментальних досліджень. Доля останніх непокоїть мене, оскільки, працюючи декілька десятків років у АН, завжди відчував певну недооцінку їхньої ролі, хоч наші фізики, математики, біологи, хіміки зробили неабиякий внесок у світову фундаментальну науку. Згадаймо роботи в галузі ядерної фізики, кібернетики, нейрофізіології, клітинної біології, хімії фосфорних сполук тощо. Але з часом турботу про фундаментальні науки підмінили пустослів'ям, а кращі сили й кошти «кинули» на прикладну, зокрема оборонну, тематику. Фундаментальність же вбачали у гігантоманії, орієнтуючи ці дослідження на розробку великомасштабних проектів у галузі ракетобудівництва, зведенні космічних споруд, гідротехнічних об'єктів, газопроводів т. ін.

Треба повернутися до фундаментальної науки не як до винахідництва, вдосконалення відомого, а як до галузі, єдиним продуктом якої є нові знання. У свідомості суспільства потрібно виховувати повагу до чистої науки, нестандартно мислячих людей, які дарують світові нові ідеї. Природа народжує такі таланти дуже рідко.

ДЛЯ вченого, як хліб, необхідна інформація. Відсутність її — це ізоляція від світу, а відтак і загальна стагнація науки в цілому. Недавно відвідав бібліотеку природознавчого музею в Будапешті. Вона отримує майже 200 зарубіжних журналів. Інститут ботаніки, де я працюю, має можливість передплачувати лише 50. Це означає, що наші наукові установи через брак інформації можуть перетворитися на лабораторії «для винайдення велосипедів». Про яку інформацію з-за кордону можна говорити, якщо на цей рік ми не одержали на придбання зарубіжної наукової літератури жодного цента. Керівники нашої держави, напевне, переконані, що потреби науки й освіти мають бути співмірними з проблемами й потребами інших галузей народного господарства. Як на мене, для науки й освіти потрібні інші мірки — вони повинні користуватися безперечним пріоритетом. Це аксіома.

Знаю, що мій рідний Інститут ботаніки не гірший, а, може, за результатами наукових досліджень, навіть ліпший від багатьох аналогічних зарубіжних установ. Але він завжди був і є сьогодні набагато злиденнішим, ніж його «родичі» в Угорщині, Франції, Голландії, Німеччині. У нас мало наукової літератури, бракує персональних комп'ютерів, погані приміщення для гербаріїв, майже зовсім зношені мікроскопи, центрифуги та інше приладдя. Платня, яку отримують наші співробітники, ображає їхню людську гідність. Саме тому відплив «мізків» за кордон став масовим.

Така картина характерна для більшості академічних інститутів. Їхнє життя може поліпшитися лише тоді, коли Академія наук відійде від авантюрного прожектерства і перейде до радикальних реформ, звільнившись від зайвих інституцій, розумно використавши науково-виробничу базу й докорінно змінивши принципи всієї організації роботи. Поки ж ні моральної, ні тим більше матеріальної відповідальності за розробку (чи нерозробку) необхідних пропозицій і рекомендацій з питань суспільного, науково-технічного й культурного розвитку України ні Президія, ні бюро відділень чи проблемні ради не несуть.

Безперечно, про недоліки в роботі академічної науки знають і в самій Президії Академії. Впродовж трьох десятиліть визнається, наприклад, що наукові проблемні ради не відіграють вагомої ролі в розвитку фундаментальних досліджень, роками точаться суперечки про необхідність налагодження справді тісних взаємопроникливих міждисциплінарних зв'язків, але зрушень ніяких. Президент АН України Б. Патон і його оточення розуміють, що відсутність демократії, науковий монополізм, авторитарність керівництва, голе адміністрування, нехтування думкою докторського й кандидатського корпусів рано чи пізно призведуть до краху. Але перемагають амбіції, побоювання за власні крісла, за втрату важелів управління, привілейованого статусу в суспільстві.

Соціальна цінність ученого в Україні надзвичайно низька. Зовсім інше ставлення до науковців на Заході. У США, наприклад, наука після медицини має найбільший рівень довіри в суспільстві. І ця оцінка її ролі не змінилася навіть після Чорнобильської аварії. Переконаний, негативна оцінка результатів праці вчених нашою громадськістю пояснюється ще й тим, що провідні академічні мужі України за сім років «перебудови» не знайшли в собі мужності сказати всю правду про тяжке становище нашої держави, причини такої ситуації і вказати шляхи виходу з неї.

Треба, не гаючи часу, критично осмислити і обговорити на майбутніх Загальних зборах Академії назрілі зміни в організації внутрішнього життя, адекватні бурхливим подіям у суспільному й економічному сьогоденні Української держави. Для цього необхідно вже нині в усіх інститутах і наукових установах таємним голосуванням обрати нових членів Загальних зборів з числа найавторитетніших, найпрогресивніших і найдіяльніших докторів і кандидатів наук. Для всіх очевидно, що сучасне керівництво Академії (Президія, бюро відділень) неспроможне втілити в життя реформаторські ідеї. Тому було б чесним, якби Президія Академії, обрана 1988 року відповідно до рекомендації ЦК КПУ і на догоду Щербицькому та Єльченкові, не чекаючи завершення п'ятирічного строку повноважень, подала б у відставку.

Костянтин СИТНИК,
академік АН України.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

З пошти

«ДОВІРА»— РЕПРЕСОВАНИМ

У скрутному матеріальному становищі перебуваємо нині всі ми і передовсім пенсіонери, колишні політичні в'язні. У нашій редакційній пошті чимало листів від них. Добра форма підтримки їх з'явилася в Києві.

Приватна київська фірма «Довіра» за ініціативою директора, відомого публіциста Сергія Кичигіна (Тойми), створила добродійний фонд. Саме з нього вирішено призначити персональні щомісячні пенсії в розмірі 100 карбованців членам Всеукраїнського товариства репресованих, які живуть у Києві та Київській області.

ДЗВІНОК ПЕРШИЙ — АДОЛЬФОВІ МИХАЙЛОВИЧУ РУСОВУ.

Ще в середині шістдесятих років Адольф Михайлович, працюючи співробітником одного з київських НДІ, зробив декілька цікавих відкриттів, які поліпшували якість цементу, підвищували його міцність, прискорювали виробництво ЗБК.

— Мої розробки виявились комусь поперек дороги, — згадує Адольф Михайлович.— Ні авторські свідоцтва на винаходи, ані перспективність теми не захистили мене від звільнення з роботи. З того моменту я відчував неабиякий інтерес до своєї персони з боку КДБ та міліції.

Упродовж десятиліть Адольф Михайлович домагався поновлення на роботі і продовжував працювати над своїми винаходами вдома.

Нині йому 62 роки. Лише другий рік отримує пенсію— 99 карбованців. Дружина теж на пенсії. Син, інвалід II групи, працює вантажником.

— Я дуже вдячний фірмі «Довіра» за матеріальну підтримку, адже для мене вона означає ще й визнання потрібності моєї праці, моєї боротьби за право вибору.

ДЗВІНОК ДРУГИЙ — ТЕТЯНІ ДМИТРІВНІ ГОЛОВАЩЕНКО.

У 1951 році Тетяна Дмитрівна була студенткою Київської консерваторії. Тоді ж, у п'ятдесят першому, її заарештували. Політичне звинувачення формулювалось чітко й недвозначно: зрада Батьківщині. А приводом для арешту стало те, що завжди й повсюди розмовляла прекрасною українською мовою.

ДЗВІНОК ТРЕТІЙ — ТЕТЯНІ ІВАНІВНІ ЦИМБАЛ.

Свого часу вона працювала в київській та львівській філармоніях. Однак з роботи її звільнили. Без пояснень.

— Певне, що не так працювала, як би їм хотілося.

Як живеться їй тепер, здогадатися неважко. Говорила повільно, з великими зусиллями, після кожного слова — тривала пауза, наповнена задишкою. Потім враз замовкала й уже більше не озивалась, тільки чути було дихання. У 84 роки, певне, не варто вдруге тривожити її спогади.

Упродовж 1917—1991 років мільйони людей за свої політичні, релігійні, національні та інші переконання стали жертвами терору з боку тоталітарного режиму, зазнали репресій, починаючи від звільнення з роботи та запроторення до психіатричних лікарень і закінчуючи ув'язненнями та стратою. Сьогодні на Україні близько 40 тисяч колишніх репресованих. Хто допоможе їм?

Світлана БОЛОТОВА.

ОЗЕРО ПІД ХМАРАМИ

Якщо ви вірите в казки і хочете побачити одну з них— завітайте на Закарпаття до озера Синевир. Його ще називають «Морським оком». Ця водна перлина піднеслася до неба на висоту 989 метрів понад рівень моря. Три річки живлять озеро площею майже 7 гектарів та глибиною 200 метрів чистою холодною гірською водою. Смереки по берегах, мов вії, а острівець посередині, неначе зіниця. Подивиться вам у душу цим оком природа— навіки причарує, тягтиме сюди пам'яттю про терпкий аромат височенних смерек, дзвінкі потічки, чисте голубе п'янке повітря.

П'ять років тому у центрі лісів Карпат було створено Державчий національний парк «Синевир», котрий займає біля 33 тисяч гектарів і де олені, козулі, лисиці — не дивина.

Більше кілометра вниз від озера розташувалося село Синевирська Поляна і знаменита туристична база «Синевирське озеро», з якої стелються по Карпатах і Верховині відомі пішохідні маршрути. Поміж непосидючими людьми з рюкзаками за плечима навіть приповідка ходить: «Не був на Синевирському озері — не бачив Карпат».

Тут і гори, і озера, і окремі смереки огорнуті багатовіковими легендами. Гарно тут улітку, восени, навесні. Але по-своєму чарівна і зима. Лижний сезон у цих місцях продовжується до квітня, а снігу навалило цієї зими... Втім, самі подивіться.

Фото Віктора **МЕДИНСЬКОГО.**

Закарпатська область.

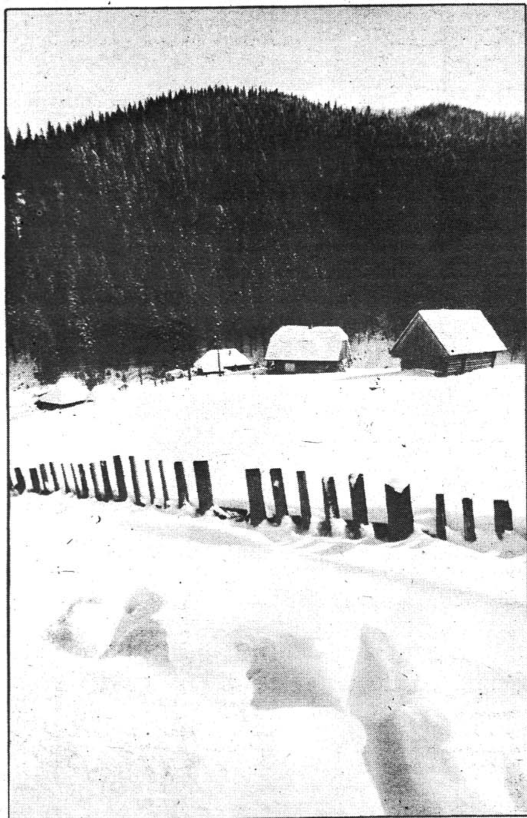

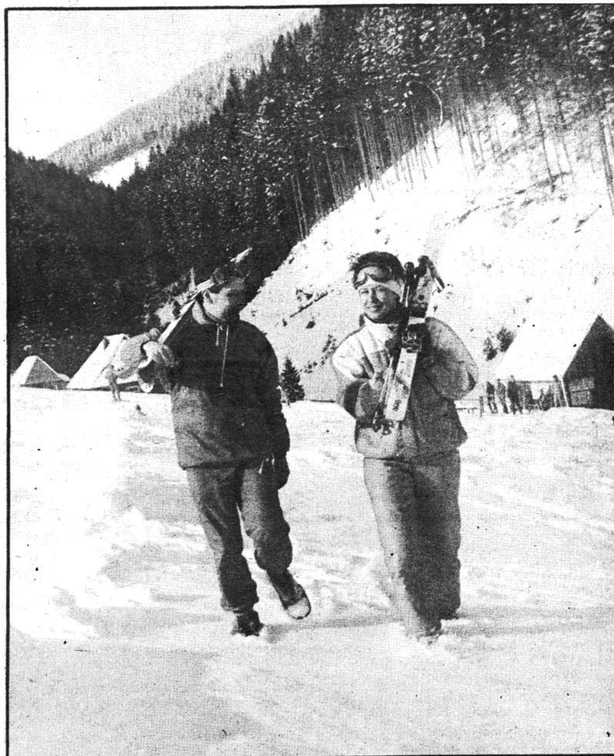

ПРЕЗИДЕНТ І ЙОГО КОМАНДА

Серйозною перемогою Аскара Акаєва стало затвердження на сесії Верховної Ради Киргизстану запропонованого президентом нового складу уряду. Забалотовано всього дві кандидатури. У більшості міністерства й відомства очолили люди, вже відомі реформаторськими поглядами.

Згідно з нещодавно прийнятим Законом про уряд уся виконавча влада зосереджується в руках президента. Його заступником є прем'єр-міністр, який має трьох віце-прем'єрів. На посаді прем'єра затверджено Турсунбека Чингишева, а одним з його заступників (неофіційно — першим серед трьох рівних) став Герман Кузнецов, у недавньому минулому віце-президент. Поновлений же на сесії за пропозицією А. Акаєва пост віце-президента посів Фелікс Кулов, який був до цього міністром внутрішніх справ.

Кулов і Кузнецов мають репутацію переконаних демократів і «ринковиків» (обидва ініціатори створення у парламенті демократичної фракції), а також — споборників Акаєва з перших днів його президентства. Свою лояльність вони продемонстрували у дні серпневого путчу, розділивши з президентом увесь тягар відповідальності за прийняті тоді рішення.

Хто є хто

На відміну від них Т. Чингишеву авторитет серед широких верств ще належить завойовувати, чого він не встиг поки що зробити на попередньому посту держсекретаря, посівши його після багаторічної партійної роботи. Заперечуючи політичним опонентам, він не розціннює її як «темну пляму» своєї біографії. «Більшість значних державних діячів у всіх державах СНД пройшла цю школу, — говорить Т. Чингишев. — До того ж, уся моя партійна робота мала «прикладний» характер, була пов'язана суто з економікою».

Усі три перші особи з команди Акаєва на ключових постах — це безсумнівно і фактор зміцнення його власних владних функцій, прискорення реформ, які останнім часом стали помітно гальмуватися.

Великі надії покладаються в республіці й на двох інших віце-прем'єрів. Вихідець з півдня республіки Абдигани Еркебаєв, 40-річний учений (він курирує відтепер питання соціальної політики), покликаний знайти «точки дотику» між акаєвським урядом і політиками з південних областей республіки. Останні вважають, що представництво їхнього регіону у вищих структурах влади є недостатнім. А віце-прем'єр із зовнішньої політики, водночас і міністр закордонних справ, Роза Отунбаєва — одна з небагатьох державних діячів Киргизстану, вже досить добре відомих за кордоном. Протягом останніх трьох років вона працювала відповідальним секретарем у Комісії СРСР зі справ ЮНЕСКО.

Цей, вже третій за рахунком уряд при президенті Акаєві, засоби масової інформації встигли охрестити «урядом реформ і надій». Чи стане він таким у реальності, покаже найближче майбутнє.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Вісті з діаспори

Збираються архівісти

Наукова конференція з питань збереження та розвитку етнічних архівів відбулася в Торонто. Її назва — «Майбутність нашої минувшини». У цьому заході брали участь українські архівісти та науковці канадської провінції Онтаріо. Учасники конференції наголосили на потребі надання фінансової допомоги архівам з боку урядів.

Ще одна робота із славістики

Філологічна праця «Вибране з славістики» американського професора українського походження Василя Ящуна вийшла в Записках Наукового товариства ім. Шевченка в США. За словами рецензента твору Володимира Жили, матеріали відзначаються «оригінальністю й переконливими висновками».

Сплюндровано український пам'ятник

в американському місті Гамільтоні. Невідомі особи вчинили акт вандалізму над пам'ятником «Український тризуб». Він споруджений кілька років тому на відзначення тисячоліття запровадження християнства на Русі. Від рук злочинців постраждали три стели постаменту. Мер міста Джек Рафферті назвав цю акцію «проявом сліпої жорстокості». Місцеві українські церкви вживають заходів для поновлення пам'ятника.

Вийде публіцистичний збірник

Розпочато наукову роботу над створенням публіцистичного збірника «Український Мюнхен». Цю справу започаткували під час стажування в Українському вільному університеті в Німеччині вчені зі Львова, Тернополя та Івано-Франківська.

Велика родина

На відзначення століття поселення українців у країні Кленового Листу в Торонто зібралася відома родина Велещуків. Вона прославилася тим, що налічує в своєму складі більш як сім[...] чоловік. Усі вони ведуть сві[й] родовід від Теодора Велещука, який прибув з України до Канади ще в 1897 ро[ці].

З пошти міжнародного відділу

МЕРТВИМ І ЖИВИМ

Прочитав у «Голосі України» статті про перепоховання німецьких військових, загиблих у минулу війну, і хочу висловити свою думку з цього приводу. Вона така: війни розв'язуються не солдатами, а правителями й політиками. Солдати ж, виконуючи їхні накази, стають заложниками й жертвами міждержавних інтриг. Звичайно, ніколи не буде прощення фашизмові — людиноненависницькій ідеології, через яку загинули мільйони людей. Але будемо великодушними до тисяч німецьких солдатів, чиї кістки розкидані по всій нашій землі і не відспівані, як велять християнські закони.

Десятиріччя минули після другої світової війни. Молодому поколінню — будувати свою незалежну державу, нову, демократичну Європу. Хай же Україна і ФРН будуть у ній добрими сусідами. Пам'ять про загиблих, цивілізоване ставлення до поховань по обидва боки кордону застерігатимуть від усього лихого.

Федір ТКАЧЕНКО, полковник у відставці.

Черкаси.

МОРАЛЬ — ПОНЯТТЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ

Пригадайте з історії: на Бородінському полі колишнім противникам російської армії — французьким солдатам і офіцерам було поставлено пам'ятник. Те ж саме вчинили переможці з переможеними й загиблими шведами під Полтавою. Дивуюсь: чому виникають суперечки щодо впорядкування німецьких військових поховань в Україні? Це ж буде не пам'ятник Гітлерові, а жалобний надмогильний знак жертвам другої світової війни. Цим ми засвідчимо свою цивілізованість, благородство, врешті, повагу до християнської, загальнолюдської моралі.

Мені не раз доводилося чути розповіді про те, як ретельно доглядають військові цвинтарі в Західній Європі, зокрема в Німеччині. Причому, всі без винятку, без поділу на своїх і чужих. І це добре. Бо таке великодушне ставлення потрібне і мертвим, і живим.

Олександр НАЙДА, учасник Великої Вітчизняної війни, краєзнавець.

Чигирин.

ДЛЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

До нас у Корсунь-Шевченківський доволі часто приїздять делегації з ФРН. Останнім часом з німецького міста-побратима почала надходити гуманітарна допомога: медикаменти, дитячий одяг і харчування. Цікава така деталь. Раніше, коли ми пропонували нашим гостям, а це були люди переважно старшого віку, відвідати музей Корсунь-Шевченківської битви, переглянути документальні фільми про бої в Україні, вони чемно дякували й відмовлялися. Нині ситуація змінилася. Виросло нове покоління, яке не знало війни. Наші друзі самі цікавляться історією, з інтересом оглядають експонати музею, багато запитують. Зокрема, де могили сотень тисяч їхніх співвітчизників, котрі знайшли смерть у Корсунь-Шевченківському «котлі»... На жаль, на це ми поки що не можемо дати відповіді, бо такої, навіть символічної могили, немає.

Гадаю, настав час про це подумати. Минула війна, розпочата Гітлером і Сталіним, обернулася страхітливою трагедією для обох народів, непоправним горем для матерів радянських і німецьких солдат. Тож хай німецькі громадяни, котрі приїдуть в Україну, матимуть змогу помолитись на могилі своїх дідів, постояти в задумі перед нею.

Юлія ГОНЧАРЕНКО, заступник голови Корсунь - Шевченківського міськвиконкому.

Передано в номер

«МІСТ» ДЛЯ СНД

Чехо-Словаччина, Угорщина і Польща можуть стати найпридатнішим «мостом» для розвитку відносин Західної Європи з колишніми радянськими республіками, насамперед з Росією та Україною. Таку думку висловив міністр економіки Чехо-Словаччини В. Длоугий. Виступаючи у португальській столиці на міжнародному семінарі на тему: «Створення європейської єдності», він зазначив, що його країна добре знає держави колишнього СРСР і підтримує з ними привілейовані відносини. Чехо-Словаччина, за його словами, може зробити помітний внесок у пожвавлення економіки СНД, якщо поєднуватиме використання імпортної західної технології з дешевою робочою силою. В. Длоугий підкреслив, що Європейське співтовариство має полегшити прийняття у свої структури не тільки Чехо-Словаччини, а й країн колишнього СРСР, а також інших держав Східної Європи.

ПОРАДИ БЖЕЗІНСЬКОГО

для розвитку взаємовідносин між Росією та Україною мають стати відносини між США і Канадою. Таку думку виклав на сторінках газети «Вашингтон пост» колишній помічник президента США з національної безпеки Збігнєв Бжезінський.

Він зазначає: «Українцям потрібно твердо радити не поривати економічні зв'язки з Росією. Росіян треба переконати не намагатися поновити політичне панування над Україною».

Бжезінський наголошує також, що Заходу потрібно уникати й догматики в своїх економічних порадах. Так, він вважає цілком недоцільними і навіть шкідливими «поради» про повне роздержавлення індустрії. «Не завжди державна власність погана, а в деяких випадках вона може стати єдиним виходом на досить тривалий час, — пише він. — Змішана економіка може бути стабільнішим і соціально конструктивнішим рішенням, особливо в країнах, які зазнають нестачу капіталу».

Фотофакт

Колись до кращих перукарів Новгорода записувалися в чергу за тиждень, а нині вони сидять без роботи. Ознайомившись з новим прейскурантом, більшість чоловіків втратили бажання їти до перукарні. Ціни ж бо дуже «кусаються». Отож доводиться дівчатам сумувати...

Знімок ІТАР — ТАРС.

Гості республіки

ЩЕ ОДИН КРОК

Делегація Народного Союзу для догляду за німецькими могилами на чолі з доктором Г. Хольцом прибула вчора до Києва. Ця позаурядова організація з штабквартирою в Касселі має своїх представників більше як у 80-ти країнах світу, — всюди, де є німецькі поховання. Вона також доглядає у ФРН могили жертв фашизму з інших країн, у тому числі й з України. Народний Союз користується великим авторитетом на батьківщині, тому не потребує федеральної дотації і існує на добровільні пожертви громадян. У програмі візиту: відвідання місць німецьких поховань у Київській та Полтавській областях, зустрічі з партнерськими організаціями.

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge

Тарас ПЕТРІВ.

Експрес-новини

Спеціальний посланник ЄС Каррінгтон відкрив у Брюсселі новий раунд переговорів з мирного врегулювання становища в Югославії. Керівники п'яти республік країни обговорили можливість політичного розв'язання проблем регіону на основі створення запропонованої ЄС конфедерації незалежних держав.

* * *

Американські військові кораблі чекають наказу, щоб перехопити північно-корейське торгове судно у Перській затоці, на борту якого, як вважають, є призначені для Ірану або Сирії ракети типу «Скад». Ізраїль закликав США зупинити судно й ліквідувати ракети.

* * *

Король Йорданії Хусейн прибув до Ісландії в рамках візиту до країн Європи і Північної Америки. У четвер йорданський монарх зустрінеться у Вашингтоні з Президентом Бушем. Після візиту до Канади і США король Хусейн відвідає Францію й Німеччину, де, як передбачається, шукатиме фінансової підтримки.

* * *

У червні в Ізраїлі відбудуться президентські вибори. У них візьмуть участь прем'єр-міністр Шамір і керівник опозиційної партії праці Рабін. Перший виступає проти формули «землю за мир», тоді, як Рабін висловлює готовність протягом дев'яти місяців надати палестинцям на окупованих територіях автономію.

* * *

Голова Африканського національного конгресу Мандела закликав біле населення ПАР підтримати через референдум політичні реформи, спрямовані на скасування системи расової сегрегації апартеїду.

* * *

Помічник держсекретаря США Соломон прибув до Камбоджі. Він проведе переговори з представниками уряду країни, а також із керівниками антиурядових угруповань. Пізніше до Камбоджі прибуде великий контингент індонезійських військ, що входить до складу миротворчих сил ООН у Камбоджі.

* * *

Президент Чехо-Словаччини Гавел, який одночасно є головнокомандуючим збройними силами країни, присвоїв посмертно звання генерал-майора сімом полковникам, котрі під час другої світової війни були льотчиками в Англії, а також шістьом полковникам у відставці, які мешкають за кордоном з часів приходу комуністів до влади у Чехо-Словаччині.

* * *

Німецька радіостанція НРД виступила з ініціативою збору громадських пожертвувань на допомогу у відновленні будівель на території колишнього нацистського концтабору Освенцім у Польщі. За словами директора радіостанції, німецька історія вимагає, щоб пам'ятники Освенціма збереглися.

ЕКЗАМЕН ДЛЯ ДЕПУТАТІВ

А як у них?

Шкільний екзамен для депутатів Національної ради (парламенту) Австрії влаштувала місцева газета «Штандард». Вона звернулася до 29 народних обранців з проханням відповісти на низку нескладних запитань — про те, де знаходиться Улан-Батор, хто такий Бутрос Галі, скільки коштує у Відні трамвайний квиток і скільки нулів у мільярді.

Запитання про Улан-Батор поставило у безвихідь одразу кількох австрійських парламентаріїв. Деякі були переконані, що йдеться про столицю однієї з колишніх радянських республік. Почувши це запитання, депутат від Австрійської соціал-демократичної партії Хайдель зрадів його простоті: адже він, за його словами, одного разу побував з делегацією в цьому місті. Правда, він так і не зміг згадати, де ж саме він був. «У Казахстані, — заявив він спочатку досить впевнено, але потім засумнівався. — Як же так? Адже я точно знаю, що столиця Казахстану — Алма-Ата».

Генеральний секретар опозиційної Австрійської партії свободи Вальтер Майшбергер і депутат урядової Австрійської народної партії Герхрад Брукман не змогли згадати, хто такий Бутрос Галі. З'ясувалося, що вони навіть не чули імені нового Генерального секретаря ООН. А ось центральний секретар АСП Петер Маріці знає, що Бутрос Галі... «доволі відома людина і, здається, політик». Депутат Фрітц Ферценич, який очолює Австрійське об'єднання профспілок, та його колега у парламенті Георг Оберхайдингер впевнено повідомили, що Бутрос Галі — лідер опозиційного руху в Алжирі.

Втім, як пише «Штандард», австрійські депутати виявилися освіченішими за їхніх колег з нижньої палати британського парламенту. На аналогічне запитання, поставлене два тижні тому газетою «Індепендент», змогли відповісти лише 30 відсотків опитаних британських парламентаріїв. Деякі з них при цьому стверджували, що Бутрос Галі — кінозірка, інші були впевнені, що йдеться про назву італійської страви.

Запитання про те, скільки нулів у мільярді, викликало роздратування в депутата Венделіна Етмайєра. «Ви що, вважаєте нас за дурнів?» — спитав він кореспондента газети, заявивши при цьому, що в мільярді шість нулів. Його колега Ханс Хафнер думав близько трьох хвилин, а потім почав рахувати на пальцях: «Мільйон — це п'ять нулів. Потім ще мільйон. Це буде вісім. Один мільярд — сто мільйонів. Так, так, дайте ще подумати. Отже, в мільярді буде 12 нулів. Точно».

Віктор БОРОДИЧ.

З'ЯВЛЯЄТЬСЯ НАДІЯ

Весна — вічний символ молодості й краси — як завжди щедра на сонце і першу зелень. У долині Сурхану вже зацвів мигдаль. Побоювання, що Узбекистан не переживе цю зиму, здається, минули. З'являється надія. У всякому разі, узбецька жінка сьогодні знає, що холоду й голоду не буде.

Безвідплатну (на 100 мільйонів доларів) допомогу республіці подала Туреччина: цукром, маслом, дитячим харчуванням, ліками і медичним обладнанням. Невдовзі, кажуть, до Одеси надійде ще 600 тонн борошна з турецьких портів. У цьому зв'язку багато добрих слів на адресу українських друзів. Це вони подали руку допомоги тоді, як північні порти колишнього СРСР ледь не стали для нас закритими.

У той саме час святкового настрою немає: довкола дорожнеча й нестача найнеобхіднішого, особливо для жінок. І чоловіки більш задумливі, аніж коли-небудь раніше. Одне добре: ностальгія за повними полицями не перетворилася усе-таки на ностальгію за соціалістичним минулим. Та й узбецькі жінки не сидять в очікуванні тих подарунків, які їм зроблять чоловіки. Нещодавно у республіці створено асоціацію ділових жінок. Під її егідою діє багатогалузевий центр «Зумрад», куди входять школа бізнесу, правовий центр «Хімоя» («Захист») і виробничо-комерційна фірма «Ташгуль». Будь-яка жителька Узбекистану може одержати тут консультацію з правових питань, допомогу у відкритті власної справи. Тут також подають підтримку в реалізації продукції, постачанні сировиною, рекламі.

Філіали асоціації ділових жінок Узбекистану відкриті в Андижані, Джизаці. Організація вже провела зустріч ділових жінок Середньої Азії й Казахстану. Учасниці зустрічі ухвалили звернення до президентів країн СНД. У ньому йдеться про необхідність надання їм урядової підтримки, пільгової політики для жінок-надомниць і тих, хто займається індивідуальною трудовою діяльністю.

Треба сказати, Узбекистан переживає скрутні часи. Тому тут розуміють, що в першу чергу треба турбуватися про жінок і дітей. В них — майбутнє нації. І не тільки розуміють. Нещодавно видано кілька президентських указів, які мають полегшити становище жінок. У першу чергу — багатодітних матерів.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

Білоруський калейдоскоп

ЖИТИ СТАЄ ВАЖЧЕ

В економіці Республіки Білорусь складається дуже тривожна обстановка. До такого висновку приводить повідомлення Держкомстату про підсумки роботи в січні. Так, у першому місяці року обсяг промислового виробництва впав на 14,2 відсотка. На 11,2 відсотка знизилося виробництво товарів народного споживання. Ще тривожніші справи з випуском продовольчих товарів. Їх вироблено на 20,3 відсотка менше. Причини критичної ситуації, на думку спеціалістів, в тому, що, незважаючи на підписані керівниками СНД документи про взаємні поставки, господарські зв'язки між регіонами й підприємствами-постачальниками — гірше не буває.

БЕЗРОБІТТЯ

З кожним днем воно дає знати про себе все настійніше. На економічно благополучних підприємствах до розряду звільнених потрапляють одиниці. На заводах, які ледь зводять кінці з кінцями, така доля чекає багатьох. Наприклад, на Мінському заводі холодильників проблеми безробіття поки що нема. А на Могильовському дослідно-експериментальному заводі у лютому позбавлений роботи кожний десятий працівник.

РОСТЕМО, АЛЕ ДУЖЕ ПОВІЛЬНО

Тільки на 16 тисяч чоловік збільшилося населення Республіки Білорусь за 1991 рік. За даними Держкомстату, природний приріст населення становив усього 18 тисяч чоловік, що на 44 відсотки менше, аніж у 1990 році. Усього ж на 1 січня 1992 року населення республіки становить 10,3 мільйона чоловік.

Віктор ХОРОШКО.

Мінськ.

Погляд

«КОРИЧНЕВІ» НЕ ХОВАЮТЬСЯ

Профашистська диктатура іспанського генерала Франко впала 16 років тому. Але шанувальники «великого каудільйо» не принишкли. Навпаки, вони дедалі частіше нагадують про себе, зокрема тероризуючи циган, іммігрантів та представників сексуальних меншостей. А недавно «бритоголові» провели в Мадриді велике зібрання за участю ультраправих з Німеччини, Франції, Італії та інших європейських країн, під час якого співали старі воєнні пісні, слухали записи промов Франко і марширували під нацистськими прапорами, скинувши руки у фашистському салюті. Напевне, не останню роль у такій активізації ультраправих відіграють «наці-пенсіонери», які, незважаючи на те, що їх розшукують, знайшли собі притулок в Іспанії.

Фото ІТАР — ТАРС.

Актуально

З'ЯСУЄТЬСЯ НАЙБЛИЖЧИМИ ДНЯМИ

«У Вірменії уважно слідкують за подіями в Азербайджані», — заявив у неділю кореспондентам Ашот Антинян, представник прес-служби вірменського Президента. Він висловив сподівання, що після відставки Муталібова нові люди, які очолять республіку, проводитимуть конструктивнішу політику, уникатимуть помилок попереднього керівництва.

Поки що важко сказати, чи справдяться такі надії. Адже центрист Муталібов пішов у відставку внаслідок шаленого тиску опозиції, зокрема Народного фронту Азербайджану. Як відомо, його члени надають перевагу силовим методам розв'язання конфлікту в Карабасі. Не вніс поки що ясності в це питання й Ягуб Мамедов, новообраний Голова азербайджанської Верховної Ради. Повідомивши, що його концепція полягає в єднанні всіх громадсько-політичних сил для стабілізації обстановки в Азербайджані та якнайскорішого вирішення карабахського питання, він так і не з'ясував, яким чином збирається це зробити. Найстрашніше, якщо з допомогою зброї.

А це, на жаль, реальна перспектива. Як передав з Єревана наш власкор, тривають активні бойові дії азербайджанської армії в нагірній частині Карабаху. Протягом минулих днів з танків і установок «Град» обстріляно місто Аскеран. Зруйновано десятки будинків, є вбиті й поранені. Спалено також вірменські села Кічан та Казанчі Мардакертського району. Напруженою залишається ситуація й на вірмено-азербайджанському кордоні. 7 і 8 березня вівся вогонь по вірменським селам Мовсес, Ахпюр та Айчепар. Троє чоловік вбито, п'ятеро поранено.

Перед версткою номера нам повідомили з Баку, що меджліс Народного фронту висунув вимогу скасувати в Азербайджані президентське правління і передати всю повноту влади Національній Раді парламенту. Отже, в республіці — політична криза. І від того, як вона буде вирішена найближчими днями, залежатиме й доля Карабаху.

Ігор ГРУШКО.

Нам постійно говорили про його мучеництво. Як у кріпацькій неволі, так і на солдатській каторзі. І він справді був великим мучеником. Але передусім — борцем. Попри увесь планетарний Шевченків біль — «од молдаванина до фінна на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує» — йому найбільше боліла Україна. І цим болем поет освятив свою боротьбу за волю України, за її незалежність. Як поетичним словом, так і участю в таємному Кирило-Мефодіївському братстві. Шевченко — це передусім речник боротьби, провісник нашої волі, нашої державності. Таким постає його образ із добірки поезій, яку уклав для нашої газети студент Львівського держуніверситету Маркіян Лубківський. Поети, з Шевченкіаною яких ви маєте ознайомитися на цій сторінці, ще донедавна були «викреслені» з української літератури ідеологічними дозиметристами. А коли цих поетів і згадували, то неодмінно з негативним відтінком. Але час усе розставляє на свої місця.

Богдан ЛЕПКИЙ

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ

Тут той дужий дух,
Що почав наш рух,
Що підняв українську ідею,
Тут лицем пади,
Грудь свою кріпи,
Знемощілий, безсилий
пігмею.

Той, що тут спочив,
Жизнь свою віддав,
Як Спаситель для
рідного люду.
А ти спину гнеш,
У ярмі сопеш
І чекаєш «небесного чуду»!

Той, що тут лежить,
Муки в вік терпить,
Дивлячись на таке
покоління,
Що втеряло честь,
Позабуло месть
І приспало народне сумління.

Де ж той заповіт
З-перед сорок літ,
Щоб порвати ворожі
кайдани? —
Нині, як колись,
Кривда морем ллєсь
І лютують ще гірше тирани!

Де ж той заповіт?
З-перед сорок літ,
Щоб єго в сем'ї вольній
згадати?
Люди в пужні мруть,
І цілують кнут,
І блукають без власної хати.

Де ж той заповіт
З-перед сорок літ,
Де ж то ті незабуті
глаголи? —
Всьому винні ви,
Плеканці Москви,
Скандинавські нащадки,
монголи!

Замість люд вести,
Перед ним іти,
Як стратеги до бою за волю,
Ви задля вигод,
Як безумний скот,
На ворожій бік прéтесь
юрбою.

Що вам честь, що люд?
Там достатки ждуть,
Там відзнаки, хрести,
нагороди!
Патріотизм — сміх,
Зрада — то не гріх,
Ви і батька вб'єте для
вигоди!

Та прийде кінець,
Та урвесь терпець,
Та настане день слушний
відплати! —
То ж у кого честь,
В кого сором єсть,
Хай завчасу виходить
на чати!

Бо життя і час
Не чекає нас
Тільки вічно іде своїм
ходом —
То ж у кого честь,
В кого сором єсть,
Хай іде з своїм власним
народом!

1903 р.

Євген МАЛАНЮК

НА ТРИЗНІ

І той — з-під брів — наллятий гнівом зір,
і та — з-під уса — усмішка-докір,

і криця та, що в кремезній статурі
завжди бриніла жадобою бурі:

і ті уста, що в них, як гураган,
гримів і пік пророчий твій пеан:

і думи ті, що гострим лезом їді
прокреслились гравюрою на міді;

і ярий дух, що повнив тіло вщерть,—
все це в віках, пропалюючи смерть,

живе, горить, сумління нам тривожить,
вирізьблюючи тварі — образ Божий.

І як могла ув'язнути труна,
коли крізь ню палахкотить весна?!

Як гимн вогню, як рокит многострунний
могло згасить дубове віко трунне?!

Ба канівська земля, що налягла,
лежить не тяжче орлього крила,

і віко трунне скинеш ти, і камінь
затиснутими гнівно п'ястуками.

1929 р.

Олекса СТЕФАНОВИЧ

ШЕВЧЕНКО

Сонет

Це — буремно випнуте
вітрило,
Що човна нестримано жене.
Це — велике серце вогняне,
Що над степом сонцем
засвітило.
Стомогутньо випростані
крила,
Що між ними рокіт не засне.
Чудо ясне — дивне
і страшне:
Ожила земля й заговорила.
Клекотіння крові і вогню.
Громовé — розвидниться
дню!
Встати дню із чорної
безодні!
Спалах Крутів, Похід
І Базар,
Гаряче розжеврене сьогодні
І майбутній праведний
пожар.

1936 р.

Святослав ГОРДИНСЬКИЙ

ШЕВЧЕНКО НАД КАСПІЄМ

Уривок з поеми

...Від болю в скаралупці
Душа сховалася і так
триває в ній,
Затискуючи в глиб
самотність дум і мрій,
І кожна мить її стискає
дужче й дужче,
Налігши унтерським
жиластим п'ястуком,
І тільки гнів один над днів
жорстоким сплетом,
Нічим не зламаний,
стирчить німим багнетом,
Завжди начищеним,
змагаючись зі злом.

. . . .

Отак на камені бездушної
казарми
Наказом Палкіна
змуштрована душа,
В строю пригинчена,
усе ж не заглуша
Високих дум своїх і
поривань бунтарних.
Уранці барабан степ
бездиханний збудить —
Півсонний уставай і знов
відмірюй крок,
Свій ранець тягнучи з піску
півторапудом
І глухо й тупо бий підошвами
в пісок;
Крізь серця пісковий
годинник надми днів
Вже пересипались і Каспій
з шумом ллється,
Та знаєш: зберегла вогонь
і дум, і слів
Душа, що мучиться,
але не піддається!

1939 р.

Ще раз гляньте на світлину зліва, на цю зграйку дітлахів у народних строях, що, цілком можливо, вперше позують перед вічком фотоапарата. Тому такі зосереджені й серйозні ці діти. Саме про них писав 3/15 грудня 1892 року Микола Лисенко, одержавши цю світлину: «...За фотографію дуже Вам дякую. Такі славнісінькі дівчатка; тільки чого вони усі понамутузували собі на шию такого силу намиста та інших оздобів? Видається, наче б всі вони слабують на горло і хоруються компресами... Це хіба у Вас тамечки така поведінка? А хлоп'ята, що визирають з-за дівочого гурту, дак дуже гарні, особливо одна там твар».

Адресовані ці рядки відомому західноукраїнському педагогові-просвітителю й етнографові Володимиру Шухевичу, з яким славетного композитора єднали прагнення творити добро для свого поневоленого народу, щира людська приязнь. До того Шухевича, ім'я якого донедавна здебільшого замовчували, а коли й згадували, то неодмінно як «діяча буржуазно-ліберального напряму» та з іншими модними у ра-

«
дянській
науці «із
Та пов
світ
Шухевич
юних зем
у 1892 р
Тишківці
дитячу оп
ка «Коза
взагалі од
новок опе
нашої
Західн
Прикро
динарний
му житті
кого села
просто не
ких причи
логічним
очі саме
ника виста
ної етногр
цульщина
також не
ники
ти спрост
тезу про
культура
ся на зах
млях тіль

Із забуття

Військовий кореспондент УПА

П'ятдесят літ тому з наказу Центрального Проводу ОУН на Волині було створено Українську повстанську армію. Мала УПА і свою пресу, яку читали не тільки повстанці, а й майже все населення Західної України. Ось деякі з назв газет та журналів, що виходили на Волині підпільно у воєнні і повоєнні роки: «До зброї», «За самостійну Україну», «Вільна Україна», «Самостійник», «Тижневі вісті», «Інформатор», «Перемога» й інші. І працювали в цих виданнях військові кореспонденти. Про них у нас ніхто ніколи не писав, не розповідав. Імена і псевдоніми цих людей оберігали архіви КДБ.

Недавно я попрохав працівників УСНБ по Волинській області допомогти віднайти в архівах матеріали про підпільних військових кореспондентів УПА. Через кілька днів я вже мав на руках копію протоколу допиту військового кореспондента УПА Панаса Митрофановича Малашука, підпільний псевдонім якого — «Олесь». Як зазначено на першій сторінці, допит проводився в травні 1944 року. Вів його старший слідчий 4-го відділення одного з відділів «Смершу» 69-ої армії капітан Жучков. Початок допиту — о 9 годині 30 хвилин, перерву зроблено о 23 годині 45 хвилин. Як бачимо, тривав він більше 14 годин.

Отже, протокол допиту... І без поправок, якихось змін, а як записано, як було.

Запитання: Чи визнаєте себе винним в пред'явленому звинуваченні?

Відповідь: Вважаю себе винним тільки в тім, що я служив у складі армії, яка була покликана боротися проти Радянської влади і Червоної Армії, за створення самостійної України. В цій армії я служив військовим кореспондентом.

Запитання: Які статті контрреволюційного і націоналістичного характеру як військовий кореспондент ви писали і посилали в редакцію?

Відповідь: Статей контрреволюційного характеру я не писав. Я готував статті, в яких описував бойові дії і життя повстанців. Зміст їх викладався в такому стилі, щоб на конкретних фактах повстанці виховувалися в націоналістичному дусі, щоб підняти цим бойовий запал наших вояків. У цей час у нас бої відбувалися тільки з німцями.

Запитання: Визнаєте себе винним, що брали участь у боротьбі з польськими та радянськими партизанами?

Відповідь: Не визнаю. Участі в таких боях я не брав. Але коли б мені командири дали такий наказ, щоб разом з повстанцями виступити в бій з партизанами, я пішов би.

Запитання: Від кого безпосередньо ви одержували вказівки і практичну допомогу в роботі військового кореспондента?

Відповідь: Пам'ятаю, як у вересні 1943 року в сотню «Гонти», в якій я служив, приїхав представник редакції під псевдонімом «Лісовик», який і призначив мене військовим кореспондентом. Провів інструктаж, дав вказівку, як працювати в цих умовах. З цього часу я готував для редакції матеріали, які підписував псевдонімом «Олесь». Більше «Лісовик» до мене не приїжджав, до себе не викликав. Усе керівництво здійснювалося через інструкції в письмовій формі, що були підписані псевдонімом «Литвин». Хто такий «Литвин», я не знаю, його не бачив. Інструкції я одержував через адресу «55 МОП», куди і надсилав свої кореспонденції.

Запитання: Що означає «55 МОП»?

Відповідь: Це була польова адреса редакцій повстанських газет. Як називалася та газета і редакція, в яку я надсилав свої статті, не знаю. Нам в сотню надходили газети через районних зверхників.

Запитання: Як називалися газеті, що їх читали в сотні? Де вони друкувалися?

Відповідь: «Наш фронт», «Інформатор», «Вільна Україна». Я не знаю, де друкувалися ці газети.

Запитання: Про що в них писалося?

Відповідь: В них описувалися події на фронтах, бойові походи повстанських загонів. У деяких статтях висміювалася політика Радянської влади і її керівників. Критикувалися угоди, які укладали Радянський Союз, США і Англія. Висміювалися особові відділи Червоної Армії, які проводили масові арешти невинних людей. Друкувалися вірші патріотичного змісту, різні жарти, комічні історії, які відбувалися з повстанцями.

Запитання: Скільки вами було написано і надіслано в редакцію статей націоналістичного характеру і з контрреволюційним змістом?

Відповідь: Я таких статей не писав. Повстанці нашої сотні розповідали в газетах про бойові дії, писали вірші, оповідки гумористичного змісту. Все я опрацьовував, надсилав до редакції.

Запитання: Чи викликали вас до редакції на наради?

Відповід
не був у
де вона з
струкції,
жував у п
Запитан
були в ц
Відпові
описувати
вих дій п
тя сотні,
вояків.
Запитан
ви ще слу
Відпові
яка входи
па».
Запитан
ли зброю?
встанську
Відпові
сив обріз
російську
почав пра
кореспонд
обміняв н
одного бо
тав німец
виміняв на
диском.
як мені в
ся з допо
них зброї
чого спец
ні люди.
у боях.
Запитан
ся склад
припасами

?! —
...ирани!
...ій
...дати?
...ї хати.
...? —
...и,
...оли!
...волю,

Ви задля вигод,
Як безумний скот,
На ворожій бік прéтесь
юрбою.

Що вам честь, що люд?
Там достатки ждуть,
Там відзнаки, хрести,
нагороди!
Патріотизм — сміх,
Зрада — то не гріх,
Ви і батька вб'єте для
вигоди!

Та прийде кінець,
Та урвесь терпець,
Та настане день слушний
відплати! —
То ж у кого честь,
В кого сором єсть,
Хай завчасу виходить
на чати!

Бо життя і час
Не чекає нас
Тільки вічно іде своїм
ходом —
То ж у кого честь,
В кого сором єсть,
Хай іде з своїм власним
народом!

1903 р.

...ий дух, що повнив тіло вщерть,—
...це в віках, пропалюючи смерть,
...е, горить, сумління нам тривожить,
...зьблюючи тварі — образ Божий.
... могла ув'язнути труна,
... крізь ню палахкотить весна?!
...гимн вогню, як рокит многострунний
...но згасить дубове віко трунне?!
...анівська земля, що налягла,
...ить не тяжче орлього крила,
...о трунне скинеш ти, і камінь
...снутими гнівно п'ястуками.
...29 р.

...годні
...жар.

...КИЙ

...ці
... ній,
...арій,
...ває
...жче,
...ком,
... днів
...том,
...том,

змагаючись зі злом.

. . . .

Отак на камені бездушної
казарми
Наказом Палкіна
змуштрована душа,
В строю пригвинчена,
усе ж не заглуша
Високих дум своїх і
поривань бунтарних.
Уранці барабан степ
бездиханний збудить —
Півсонний уставай і знов
відмірюй крок,
Свій ранець тягнучи з піску
півторапудом
І глухо й тупо бий підошвами
в пісок;
Крізь серця пісковий
годинник надми днів
Вже пересипались і Каспій
з шумом ллється,
Та знаєш: зберегла вогонь
і дум, і слів
Душа, що мучиться,
але не піддається!

1939 р.

«Такі славнісінькі дівчатк...

Саме так відгукнувся сто років тому Микола Лисенко про дітей з галицького села Тишківці

Ще раз гляньте на світлину зліва, на цю зграйку дітлахів у народних строях, що, цілком можливо, вперше позують перед вічком фотоапарата. Тому такі зосереджені й серйозні ці діти. Саме про них писав 3/15 грудня 1892 року Микола Лисенко, одержавши цю світлину: «...За фотографію дуже Вам дякую. Такі славнісінькі дівчатка; тільки чого вони усі понамутузували собі на шию такого силу намиста та інших оздобів? Видається, наче б всі вони слабують на горло і хоруються компресами... Це хіба у Вас тамечки така поведінка? А хлоп'ята, що визирають з-за дівочого гурту, дак дуже гарні, особливо одна там твар».

Адресовані ці рядки відомому західноукраїнському педагогові-просвітителю й етнографові Володимиру Шухевичу, з яким славетного композитора єднали прагнення творити добро для свого поневоленого народу, щира людська приязнь. До того Шухевича, ім'я якого донедавна здебільшого замовчували, а коли й згадували, то неодмінно як «діяча буржуазно-ліберального напряму» та з іншими модними у радянській історичній псевдонауці «ізмами».

Та повернімося знову до світ[...]. На ній [...]димир Шухевич зафіксував[...] своїх юних земляків, з якими він у 1892 році поставив у селі Тишківці на Станіславщині дитячу оперу Миколи Лисенка «Коза-дереза». То була взагалі одна з перших постановок оперних творів батька нашої [...]ональ[...]узики в Західн[...]країні.

Прикро, але про цей неординарний факт у культурному житті тодішнього галицького села воліли донедавна просто не згадувати. З кількох причин. По-перше, ідеологічним церберам муляло очі саме прізвище постановника вистави, автора грунтовної етнографічної праці «Гуцульщина», якої, на жаль, також[...] зн[...]ть на[...] сучасники[...]др[...] по[...] факти спростовують горезвісну тезу про те, що справжня культура почала розвиватися на західноукраїнських землях тільки з осені 1939 року. А все, що було до того, то, мовляв, меншовартісне, тим паче, коли зазнавало «націоналістичного впливу».

Про цю постановку згадали два роки тому. З допомогою художника Дмитра Пронича. Тоді ж голова правління Українського фонду культури Б. Олійник звернувся з листом до Івано-Франківського облвиконкому, в якому, зокрема, зазначено: «До Українського фонду культури надійшли пропозиції від активістів с. Тишківці з проханням відродити до ювілею В. М. Лисенка з допомогою учнівської і сільської молоді постановку дитячої опери «Коза-дереза», а також провести там інші заходи, пов'язані зі святкуванням цієї дати».

Наприкінці минулого року цей класичний музичний твір для дітей знову зазвучав на сцені районного Будинку культури в галицькому містечку Городенці. Цього разу поставив оперу директор місцевої музичної школи Ігор Іваницький. З цією роботою юні актори і приїхали недавно до Києва, де показали її для своїх столичних ровесників у Республіканському громадському культурному центрі та в Палаці школярів. Звучав оркестр, співав хор, приваблювали декорації... Та, мабуть, найбільше зацікавлення слухачів викликали юні солісти, які виконували партії Лисички-сестрички, Вовчика-братика, Рака-неборака і, звичайно, Кози-дерези. Усе як у справжній опері. Звісно, на любительському рівні. Але вже той факт, що школярів приваблює класична музика, що вони тягнуться до неї, як до свого духовного першопочатку і таким чином глибше пізнають джерела національної культури — і тішить, і обнадіює.

Після однієї з вистав я зустрівся з І. Іваницьким.

— Скажу відверто: я не знав про цю давню тишківську постановку «Кози-дерези»,— почав Ігор Євгенович. — Хоч ми з дітьми ставили оперні вистави. І «Пана Коцького», і «Бджілку»... А торік набрав дітей з Тишківців для участі в «Козі-дерезі».

— Чи були якісь труднощі?

— А де без них обходиться. Адже діти не мають музичної підготовки. Отож доводилося багато з ними працювати й н... більше — ... малюнком ... образу.

Складна ... рі й оркес... довелося з... стру й ви... школи.

— А хт... вати вашу ... ва? Тим па... ка дорожне...

— То с... тяжче. Бо ... таке: «Наш... опера». І д... сто років т... телігенти р... а деякі теп... зуміють.

І все ж ... го ми відчу...

Українсько... ри. І Іва... облвиконко... го скромно... жету виділ... тисяч карбо...

——— На перехрестях культу...

...ореспондент УПА

... контр... ...теру я ...в статті, ...йові дії і ...Зміст їх ...у стилі, ... фактах ...ися в на..., щоб ...й запал ... час у ...тільки з

...ете се... ...и участь ...кими та ...анами? ...аю. Уча... ...не брав. ...омандири ...щоб ра... ...иступити ... я пішов

...кого без... ...ржували ...у допо... ...ського

...аю, як ...у в сот... ...служив, ... редак... ... «Лісовик», який і призначив мене військовим кореспондентом. Провів інструктаж, дав вказівку, як працювати в цих умовах. З цього часу я готував для редакції матеріали, які підписував псевдонімом «Олесь». Більше «Лісовик» до мене не приїжджав, до себе не викликав. Усе керівництво здійснювалося через інструкції в письмовій формі, що були підписані псевдонімом «Литвин». Хто такий «Литвин», я не знаю, його не бачив. Інструкції я одержував через адресу «55 МОП», куди і надсилав свої кореспонденції.

Запитання: Що означає «55 МОП»?

Відповідь: Це була польова адреса редакцій повстанських газет. Як називалася та газета і редакція, в яку я надсилав свої статті, не знаю. Нам в сотню надходили газети через районних зверхників.

Запитання: Як називалися газети, що їх читали в сотні? Де вони друкувалися?

Відповідь: «Наш фронт», «Інформатор», «Вільна Україна». Я не знаю, де друкувалися ці газети.

Запитання: Про що в них писалося?

Відповідь: В них описувалися події на фронтах, бойові походи повстанських загонів. У деяких статтях висміювалася політика Радянської влади і її керівників. Критикувалися угоди, які укладали Радянський Союз, США і Англія. Висміювалися особові відділи Червоної Армії, які проводили масові арешти невинних людей. Друкувалися вірші патріотичного змісту, різні жарти, комічні історії, які відбувалися з повстанцями.

Запитання: Скільки вами було написано і надіслано в редакцію статей націоналістичного характеру і з контрреволюційним змістом?

Відповідь: Я таких статей не писав. Повстанці нашої сотні розповідали в газетах про бойові дії, писали вірші, оповідки гумористичного змісту. Все я опрацьовував, надсилав до редакції.

Запитання: Чи викликали вас до редакції на наради?

Відповідь: Жодного разу я не був у редакції, не знаю, де вона знаходилася. Всі інструкції, як я говорив, одержував у письмовій формі.

Запитання: Які вказівки були в цих інструкціях?

Відповідь: Говорилося, щоб описувати точні дані бойових дій повстанців, про життя сотні, збирати творчість вояків.

Запитання: В яких сотнях ви ще служили?

Відповідь: В сотні «Хоми», яка входила в курінь «Остапа».

Запитання: Яку ви носили зброю? Хто озброював повстанську армію?

Відповідь: Деякий час я носив обріз, потім дали мені російську гвинтівку. Коли почав працювати військовим кореспондентом, гвинтівку обміняв на пістолет. Під час одного бою з німцями я дістав німецьку гвинтівку, яку виміняв на автомат з круглим диском. Загони повстанців, як мені відомо, озброювалися з допомогою зібраної для них зброї у населення, для чого спеціально були виділені люди. І здобували зброю у боях.

Запитання: Де знаходяться склади із зброєю та боєприпасами?

Відповідь: Мені це невідомо.

Запитання: Чи знаєте ви командирів повстанських загонів «Остапа», «Хому», «Шелеста», «Гонту»? Назвіть їхні прізвища, імена, місцезнаходження і звідкіля вони родом.

Відповідь: Мені відомі тільки їхні псевдоніми.

Запитання: Що ви знаєте про військового кореспондента «Орлика»?

Відповідь: «Орлик» працював у сотні командира «Бортняка». Пізніше ми з ним обслуговували сотні куреня «Остапа». Прізвища його я не знаю. Ми називали один одного по псевдонімах.

Запитання: В яких організаціях ви ще служили, крім УПА?

Відповідь: Я служив тільки в УПА, де був військовим кореспондентом.

* * *

Будуючи суверенну Українську державу, ми повинні знати справжню історію свого народу. Всю, без купюр.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

ЩО ЗАСВІ...

Кожен художник «з вулиці» знав: проб... раду — все одно, що через голову перес... цього спробуй виставитися в салоні чи галер...

Поступово часи змінювалися. Відкривали... позиційні площі, пробуджувався арт-бізнес. ... в столиці України відкрилася ще одна ка... Її організатор — художньо-комерційний ві... що діє при фірмі «Ізкор».

Оглядаючи виставку, я розмовляв з художниками і думав: яке ж майбутнє «неформального» мистецтва в Україні? В останні місяці зими у світі попит на полотна зменшився. Це мотивують економічним спадом виробництва, нестабільністю. У нас же, навпаки, ціни на картини постійно зростають. Як, зрештою, на побутові товари. Попри кризу виробництва збільшується прошарок тих, кого звуть імущими. Вони й стають споживачами духовної продукції. Проте робити оптимістичні прогнози ще рано: поживемо — побачимо.

Відділ «Ойкумена» зарод...жувався в 1... був одним ... раїні центр... дожників, ... ших причин ... «вільні хлі... ми та рухи ... від постав... традиційних... а то й двіч... роботи вист... залах.

Через де... популярніст... рубежем. З... рив зроблен... офіційними ... республіці ... з'являтися ... но-художні ... зміну ідеол...

ГОЛОС України

НА ЗНІМКАХ: діти з Тишківців, які були зайняті у виставі «Коза-дереза» в 1892 році; Володимир Шухевич; сучасна постановка опери покутянських аматорів сподобалась їхнім київським ровесникам.

На перехрестях культури

...кі славнісінькі дівчатка»

Саме так відгукнувся сто років тому Микола Лисенко про дітей з галицького села Тишківці

псевдо-
знову до
цимир
своїх
кими він
ів у селі
славщині
й Лисен-
То була
іх поста-
в батька
музики в

цей неор-
льтурно-
галиць-
недавна
З кіль-
ле, ідео-
муляло
останов-
грунтов-
ації «Гу-
жаль,
сучас-
фак-
резвісну
правжня
звивати-
ських зе-
939 ро-

ку. А все, що було до того, то, мовляв, меншовартісне, тим паче, коли зазнавало «націоналістичного впливу».

Про цю постановку згадали два роки тому. З допомогою художника Дмитра Пронича. Тоді ж голова правління Українського фонду культури Б. Олійник звернувся з листом до Івано-Франківського облвиконкому, в якому, зокрема, зазначено: «До Українського фонду культури надійшли пропозиції від активістів с. Тишківці з проханням відродити до ювілею В. М. Лисенка з допомогою учнівської і сільської молоді постановку дитячої опери «Коза-дереза», а також провести там інші заходи, пов'язані зі святкуванням цієї дати».

Наприкінці минулого року цей класичний музичний твір для дітей знову зазвучав на сцені районного Будинку культури в галицькому містечку Городенці. Цього разу поставив оперу директор місцевої музичної школи Ігор Іваницький. З цією роботою юні актори і приїхали недавно до Києва, де показали її для своїх столичних ровесників у Республіканському громадському культурному центрі та в Палаці школярів. Звучав оркестр, співав хор, приваблювали декорації... Та, мабуть, найбільше зацікавлення слухачів викликали юні солісти, які виконували партії Лисички-сестрички, Вовчика-братика, Рака-неборака і, звичайно, Кози-дерези. Усе як у справжній опері. Звісно, на любительському рівні. Але вже той факт, що школярів приваблює класична музика, що вони тягнуться до неї, як до свого духовного першопочатку і таким чином глибше пізнають джерела національної культури — і тішить, і обнадіює.

Після однієї з вистав я зустрівся з І. Іваницьким.

— Скажу відверто: я не знав про цю давню тишківську постановку «Кози-дерези»,— почав Ігор Євгенович. — Хоч ми з дітьми ставили оперні вистави. І «Пана Коцького», і «Бджілку»... А торік набрав дітей з Тишківців для участі в «Козі-дерезі».

— Чи були якісь труднощі?

— А де без них обходиться. Адже діти не мають музичної підготовки. Отож доводилося багато з ними працювати й над вокалом, і ще більше — над сценічним малюнком того чи іншого образу.

Складна в Лисенковій опері й оркестрова партія. Тож довелося залучити до оркестру й викладачів музичної школи.

— А хто взявся фінансувати вашу поїздку до Києва? Тим паче тепер, коли така дорожнеча?

— То справді було найтяжче. Бо доводилося чути й таке: «Нащо мені ця ваша опера». І дуже прикро, що сто років тому українські інтелігенти розуміли «нащо», а деякі теперішні — не розуміють.

І все ж таки здебільшого ми відчували підтримку Українського фонду культури. І Івано-Франківського облвиконкому, який зі свого скромного місцевого бюджету виділив для нас п'ять тисяч карбованців. А Тишківський колгосп імені Т. Шевченка заплатив за оренду автобуса, яким ми приїхали до Києва.

Зізнаймося: як правило, в наших селах очікують приїзду артистів зі столиці. А тут маємо рідкісний випадок, коли сталося навпаки.

І добре, що так сталося. Але вже на початку літа самі Тишківці прийматимуть гостей з усієї України. Тут відбудеться велике мистецьке свято, приурочене 150-річчю з дня народження М. Лисенка і 100-річчю місцевої постановки «Кози-дерези». А в хаті, де жила родина Шухевичів, мають намір створити музей історії села.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
оглядач «Голосу України» з питань культури.

Фото з архіву та Сергія КОВАЛЬЧУКА.

разу я
знаю,
Всі ін-
в, одер-
ї.
казівки
іях?
ся, щоб
бойо-
о жит-
орчість
сотнях
Хоми»,
«Оста-
носи-
вав по-
я но-
мені
Коли
ковим
нтівку
ід час
я діс-
ь, яку
ругим
ганців,
ювали-
ї, для
виділе-
зброю
одять-
а боє-

Відповідь: Мені це невідомо.

Запитання: Чи знаєте ви командирів повстанських загонів «Остапа», «Хому», «Шелеста», «Гонту»? Назвіть їхні прізвища, імена, місцезнаходження і звідкіля вони родом.

Відповідь: Мені відомі тільки їхні псевдоніми.

Запитання: Що ви знаєте про військового кореспондента «Орлика»?

Відповідь: «Орлик» працював у сотні командира «Бортняка». Пізніше ми з ним обслуговували сотні куреня «Остапа». Прізвища його я не знаю. Ми називали один одного по псевдонімах.

Запитання: В яких організаціях ви ще служили, крім УПА?

Відповідь: Я служив тільки в УПА, де був військовим кореспондентом.

* * *

Будуючи суверенну Українську державу, ми повинні знати справжню історію свого народу. Всю, без купюр.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

ЩО ЗАСВІДЧУЄ «ОЙКУМЕНА»

Кожен художник «з вулиці» знав: пробитися через худраду — все одно, що через голову перестрибнути. А без цього спробуй виставитися в салоні чи галереї.

Поступово часи змінювалися. Відкривалися додаткові експозиційні площі, пробуджувався арт-бізнес. От і цими днями в столиці України відкрилася ще одна картинна галерея. Її організатор — художньо-комерційний відділ «Ойкумена», що діє при фірмі «Ізкор».

Оглядаючи виставку, я розмовляв з художниками і думав: яке ж майбутнє «неформального» мистецтва в Україні? В останні місяці зими у світі попит на полотна зменшився. Це мотивують економічним спадом виробництва, нестабільністю. У нас же, навпаки, ціни на картини постійно зростають. Як, зрештою, на побутові товари. Попри кризу виробництва збільшується прошарок тих, кого звуть імущими. Вони й стають споживачами духовної продукції. Проте робити оптимістичні прогнози ще рано: поживемо — побачимо.

Відділ «Ойкумена» зароджувався в 1988—1989 роках, був одним із перших в Україні центрів підтримки художників, які з тих чи інших причин перейшли на «вільні хліби». Різні напрями та рухи зібралися тут — від поставангардистів до традиційних живописців. Раз, а то й двічі на місяць їхні роботи виставляли в різних залах.

Через деякий час про їх популярність дізналися за рубежем. Здавалося, прорив зроблено: паралельно з офіційними структурами в республіці нарешті почали з'являтися подібні комерційно-художні об'єднання. Та на зміну ідеологічному диктату прийшов економічний. Сьогодення «Ойкумени» нагадує становище багатьох подібних закладів арт-бізнесу.

Нинішня державна політика щодо культури передбачає насамперед опіку «офіційних» структур культури: творчих спілок, об'єднань тощо. Решта ж — ставить в один ряд з комерційними підприємствами і відповідно оподатковують. Незалежно від роду діяльності: реалізовуєш «порнуху» чи організовуєш художні галереї або виставки-продажі художніх полотен. Розміркуйте самі: майже половина коштів з кожної проданої картини йде в держбюджет. Якщо ж торгувати за валюту, то на розвиток підприємства залишатиметься десята частина надходжень.

Логіку законодавців зрозуміти можна. Поки є попит на картини, збагачуватиметься бюджет. Та треба не забувати: обдираючи митця, ми даємо поштовх зворотному процесу в мистецтві, коли людина починає «налягати» на халтуру, щоб видати вал і заробити. Прикладів, на жаль, маємо доволі, зокрема роботи «під Петриківку», що блискавично йдуть за валюту, хоча не мають художньої цінності.

Це призводить до виродження справжнього мистецтва. І не художники тут винні. Бажання більше заробляти притаманне кожній людині. Тому збереження й розвиток мистецтва «неофіційного» немислимі без заохочення митців, без здійснення розумної фінансової політики щодо них. Ставити їх в один ряд з шашличниками просто неетично. Навіть згубно: на зміну сірятині соцреалізму прийде звичайна сірятина.

Володимир ТЕТЕРУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Контрабанда

I. ЦИНІЧНИЙ «БАРТЕР»

НАВІТЬ місцеві чопські митники, які багато на що тут надивилися, від такого видовища захоплено прицмокували язиками й водночас скрушно хитали головами, мовляв, як у людей піднімається рука вивозити таку красу на продаж.

Це була лише частина винесених з підвального складу митниці речей. Понад сто ікон — величавих іконостасних і складаних дорожніх, оздоблених бісером і окладами з емальованих медальйонів... Благословенні хрести. Біблія 1630 року двома мовами — івритом та латиною, часослов XVIII століття давньоруською. Унікальні стародавні скрипки, можливо, витвори рук майстрів славнозвісних шкіл Страдіварі та Гварнері. Кавові сервізи минулого століття знаменитих Мейсенської фабрики і Петербурзького імператорського заводу. Різноманітних форм самовари ручної роботи, камінні годинники, ритуальна зброя, нагороди, монети.

Страшно подумати, що коли б не пильність і сумлінність митників, прикордонників, працівників Служби національної безпеки, то ці історичні й культурні реліквії могли назавжди покинути нас у тайниках контрабандистів та у валізах порушників митних правил.

Але про справжній розмір трагедії дізнаєшся, коли порівнюєш ці речі з тією контрабандою, яку натомість ввозять в Україну. А це годинники, парфуми, джинси, газові пістолети й балончики, наркотики і, звичайно ж, відеопродукція — «крута» порнографія, бойовики — зразки насилля і «відики-страхіття». Подумки намагаєшся покласти на шальки терезів здорового глузду святий лик «Архангела Михаїла» чи «Богородиці Чернігівської», з одного боку, і масні принади порнозірки «вжиткового» рівня — з другого. Оце такий «бартер»!

Невже, питаєш себе, з таким обміном «мах на мах» ми сподіваємося вибудувати нові українські світлиці? А якщо й спроможемось, то що в них повісимо на місце портретів «основоположників» та «ідейних батьків»! Невже портрети «секс-бомб» і «Рембо», а натомість символічних козацьких шаблюк на стінах — газові пістолети? Святе місце, як відомо, порожнім не буває.

При цьому треба зважити, що вивозять останні крихти наших національних реліквій, вимітають, як колись перед голодомором «червоною мітлою» останні зернини збіжжя. Все, що можна було, вивезли в недавні часи, коли це дозволялося робити майже безперешкодно. Очевидно, тодішня затемнена ідеологічними шорами держава вважала, що чим скоріше ми позбудемося тих культових цінностей, тим оперативніше здолаємо «опіум», і чим скоріше розтринькаємо «речі царської розкоші», тим надійніше позбудемося пам'яті про «чужий» дореволюційний лад.

Сьогодні ми вже не такі наївні, але й не набагато помудрішали, якщо вважаємо, що тих, хто наживався на цьому цинічному «бартері», зупинять нові державні порядки, зокрема, прийняття нових митних правил.

Ще не встигла забутися нашуміла «ленінградська» контрабандна справа (спроба вивезти за кордон 43 ікони), як з'явилася нова. Місяць тому чопські митники виявили у вагоні поїзда «Москва — Бєлград» старанно замасковані під вугілля пакети з 41 іконою.

І контрабандисти, і митні інспектори чудово знають тайники, де перевозиться заборонений товар, адже конструкції вагонів майже незмінні. Отже, хто кого перехитрує, кому пощастить. Частіше на коні, як кажуть, митники, особливо коли мають «наводку» від спецслужби, своїх людей. Торік вони стільки одинадцять разів затримували ікони і тринадцять — інші національні реліквії. Бувають на коні і зловмисники, особливо під час нашого «всенародного» гендлярського паломництва за кордон. «Уявіть собі будапештський поїзд, половина пасажирів якого виїздять від нас на постійне місце проживання, — ділився зі мною думками старший інспектор митниці Михайло Дудик. — На верхні полиці купе вони кладуть дошки і аж до даху завалюють їх валізами. А у вагоні 36 пасажирів і два провідники. Моє завдання — вивчити документи, декларації, звірити валюту, з'ясувати спірні питання і, звичайно ж, перевірити валізи та схованки. На все це відводиться близько двох годин, доки залізничники міняють вісі вагону на вужчі...»

Спробуйте в такому вавілонському стовпотворінні серед безлічі речей домашнього вжитку прицінитися, чи справді, скажімо, ось ця звичайна на перший погляд попільничка — художнє литво минулого століття. При цьому інспектор знає і мороку, яка чекає на нього в разі переростання його сумнівів у рішення затримати річ. Тобто складання відповідних документів, долучення до партії таких самих речей, щоб потім своє слово сказали запрошені з Ужгородського краєзнавчого музею експерти.

На це й розрахунок... А раптом інспектор втомлено махне рукою... Не берусь стверджувати, як часто цей розрахунок справджується. Бачив лише затримані у двох пасажирів їхні «вжиткові» речі, не внесені до декларації.

Обидва вивозили по скрипці унікальної стародавньої роботи, шахи і записну книжку-годинник зі слонової кістки, дві стародавні біблії, унікальний кавовий набір, набір для крюшону і цукорницю. Все це, за свідченням експертів, може прикрасити експозицію будь-якого музею.

Звичайно, в такий спосіб вивозять дилетанти. Професійні контрабандисти-антиквари роблять ставку на справжні тайники, на свої гроші та нашу бідність. При цьому вони в кращому становищі, аніж ті ж наркобізнесмени. На чопській митниці з'явилися собаки, намуштровані на виявлення наркотиків (тільки торік митники затримали вдвічі більше позаторішнього маріхуани, гашишу). А, як відомо, на антикваріаті наші чотириногі друзі «не розуміються».

При чому тут наша бідність — пояснювати не потрібно. Той же провідник вагону, який колись жебрачив «на чай» на внутрішніх лініях, сьогодні за один закордонний рейс може «заробити» відразу сотні доларів. Отож деякі з них і не втрачають нагоди. Стверджувати, що ті самі чотири десятки ікон, приховані у вугільному відсіку вагону, чи іншу контрабанду в інших, особливо важкодоступних місцях-тайниках закладають поза увагою провідників, — казочка для дилетантів. Спеціалісти знають, що все це переважно робиться не нашвидкуруч, не на ходу, а грунтовно й надійно в місцях відстою вагонів.

Нещодавно, як повідомив заступник начальника митниці Віктор Ходзінський, одну таку групу викрито в Будапешті. Тамтешніх залізничників і поліцейських насторожило вовтузіння наших провідників на дільниці миття вагонів. Забачивши поліцію, землячки із СНД кинулися до вагону, забаркадувалися й озброїлися молотками та ломами. З допомогою спецзасобів охоронці правопорядку таки проникли до «фортеці», де виявили видобуті з тайників понад тридцять найменувань ікон та інші культові речі, піднос з мельхіору та партію сигарет на загальну суму понад 800 тисяч форинтів.

А торік була спроба залізничників ввезти з-за кордону партію — 120 штук! — газових пістолетів. І знаєте, в який спосіб? — на локомотиві поїзда.

І це, зважте, при тому, що залізничникам уже почали видавати «на дорогу» валюту.

А митники, на відміну від них, щодня маючи справу з валютою, безцінними речами, бідні не те що на «зелененькі», а й на наші «дерев'яні».

Уявляю, як скептично посміхнеться бувалий у бувальцях «міжнародний» гендляр, що порозкошував під час і «угорського», і «польського», і «югославського» бумів. Мовляв, знаємо ми, як митники «бідують»... Його підтримає і роздратований обиватель, який усякого наслухався.

І до вух деяких народних депутатів, як стало відомо при обговоренні митного кодексу, також дещо з того дійшло. Тому в розмові зі мною митники обурювались, як депутати могли підозрювати їх у хабарництві, не наводячи при цьому конкретних доказів.

Але навіть якби народні обранці такі факти й називали, то ж чи мудро вони вчинили, чи по-державному, не дозволивши митницям хоч тимчасово, у вигляді експерименту, відраховувати для власного облаштування один відсоток чи якусь частку цього відсотку від прибутку, що вони дають, державі? Адже проти корупції і хабарництва цивілізований світ знає одну «протиотруту» — суворі закони в парі з високим матеріальним забезпеченням державних чиновників, які бояться втратити роботу.

«Торік митниця перепустила 3 мільйони 220 тисяч чоловік, — ділився у розмові зі мною її начальник Юрій Шляхта. — Ми дали державі 1 мільярд 200 мільйонів карбованців прибутку. Але що з цього маємо, який стимул для роботи тих же інспекторів у вилученні якомога більшої кількості контрабанди?

Митниця в катастрофічному становищі. Скажімо, на посту «Тиса» естакада, по якій перепускаємо людей, в аварійному стані. Нам не вистачає службових приміщень, десятки митників не мають житла. Після того як стали незалежними, не одержуємо з Москви і форменого одягу, технічних засобів контролю, а Україна їх ще не має...».

Проте... Не хочу ані на грам применшити роль наших митників, перекреслювати сказане про них досі, але... Одне слово, на яких би замках не тримали ми свої кордони, найунікальніший антикваріат, з усього судячи, йде переважно не через контрольно-пропускні пункти.

(Далі буде).

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ — Чоп — Ужгород — Київ.

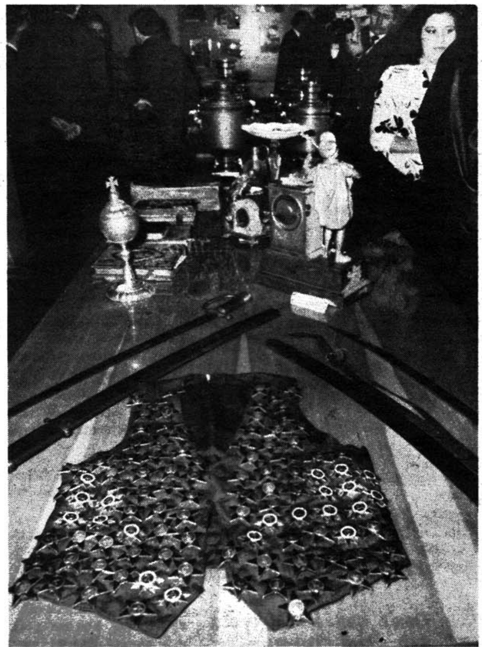

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ПІДСУМКИ ВИБОРІВ

ДО СКЛАДУ АКАДЕМІЇ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Президія Академії технологічних наук (АТН) України повідомляє, що Загальними зборами АТН України, які відбулися 20 лютого 1992 р., до складу АТН України обрані:

Дійсними членами (академіками) за спеціальностями

Городиський Олександр Володимирович — фізико-хімічні нанотехнології

Бар'яхтар Віктор Григорович — матеріалознавство

Сацький Віталій Петрович — "

Васильєв Всеволод Вікторович — технології в енергетиці

Карп Ігор Миколайович — "

Бугаєць Анатолій Олександрович — технології в машинобудуванні

Боровський Володимир Рудольфович — технології біоаграрної, харчової, переробної та легкої промисловості

Жуковський Едуард Йосипович — "

Колтунов Віктор Андрійович — "

Борисовський Володимир Захарович — технології в будівництві

Гавриленко Микола Мефодійович — геотехнології

Єремеєв Валерій Миколайович — "

Єфремов Ернест Іванович — "

Бершеда Євген Романович — соціально-економічне управління технологіями, підготовка та перепідготовка спеціалістів

Членами-кореспондентами за спеціальностями

Амітан Веніамін Наумович — інформаційні та телекомунікаційні технології

Гриценко Володимир Ілліч — "

Додонов Олександр Георгійович — "

Клименко Віталій Петрович — "

Крючин Андрій Андрійович — "

Огенко Володимир Михайлович — фізико-хімічні нанотехнології

Лисенко Володимир Сергійович — електроніка і радіотехніка

Раренко Іларій Михайлович — "

Тоценко Віталій Георгійович — "

Гречанюк Микола Іванович — матеріалознавство

Жадкевич Михайло Львович — "

Лавренко Володимир Олексійович — "

Спусканюк Віктор Захарович — "

Шуміхін Володимир Сергійович — "

Єрошенко Валентин Андрійович — технології в енергетиці

Юхимчук Станіслав Олексійович — "

Збруцький Олександр Васильович — приладобудування та медична техніка

Курочкін Вадим Іванович — "

Молебний Василь Васильович — приладобудування та медична техніка

Осинський Володимир Іванович — "

Сагалович Владислав Вікторович — "

Синьков Михайло Вікторович — "

Назаренко Олег Кузьмич — технології в машинобудуванні

Тіхонцов Олександр Михайлович — "

Карпачов Юрій Андрійович — аерокосмічні технології і спеціальні системи управління

Серебрянський Володимир Миколайович — "

Гудков Ігор Миколайович — природоохоронні технології та радіаційна екологія

Загоруйко Віктор Опанасович — технології біоаграрної, харчової, переробної та легкої промисловості

Кішко Ярослав Григорович — "

Маринченко Віктор Опанасович — "

Рудавська Ганна Богданівна — "

Черно Наталія Кирилівна — "

Балицький Віктор Сергійович — технології в будівництві

Гудзь Віктор Корнійович — "

Плітін Володимир Никифорович — "

Золотарьов Анатолій Іванович — технології в будівництві

Вовк Олексій Онуфрійович — геотехнології

Амоша Олександр Іванович — соціально-економічне управління технологіями, підготовка та перепідготовка спеціалістів

Новіков Валентин Демидович — "

Пасхавер Олександр Йосипович — "

Погребняк Віталій Петрович — "

Рубан Владислав Якович — "

Онищенко Олександр Григорович — "

Іноземними членами:

Грубер Джозеф — Німеччина

Крамарчук Богдан Олексійович — США

Мумінов Нігматулла Абдуллайович — Республіка Узбекистан

Фірма «Слід і К»
РЕАЛІЗУЄ

— калькулятори бухгалтерські 12-розр.

— шампунь, рідини для укладки і хімзавивки волосся (Німеччина);

— парфуми та дезодоранти (Англія);

— картон хром-ерзац.

ПРИДБАЄ

— оптові партії ТНС, побутової та оргтехніки;

— папір, картон, ледерин та іншу поліграфічну сировину.

ПОСЕРЕДНИКІВ ПРОХАННЯ НЕ ТУРБУВАТИ!

Наш телефон в Києві: (044) 213-87-49.

Предприятие реализует большими партиями одноразовые шприцы 5 см.^{3}

Обращаться: 320059, г. Днепропетровск, пр. Кирова, 98-В, с 9 до 18 часов, тел. 92-54-22.

ИНФОРМАЦИОННОЕ АГЕНТСТВО «ХРОНОС»

меняет газетную бумагу (в рулонах — 84 см, плотность 45 гр., производство Кондопожского комбината) на:

— смолу полиэфирную (ТФ-82),

— пленку полиэтилентерефталатную (ПЭТ)

— картон обложечный (1×1 м, толщиной 1,4—1,5 мм)

— бумагу типографскую (рулонная, шириной 84 см плотность 60—65 гр.)

— бумагу этикеточную и обложечную (плотность 120 — 160 гр.)

— офсетную, плотность 80, 100 или 120 гр.

— бумагу мелованную для офсетной печати и другую.

Контактные телефоны:

Киев — 228-52-84,

Львов — 72-47-49 или 63-08-81.

ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАГРОЛЕГКОНСТРУКЦІЯ» ПРОПОНУЄ

проектування, виготовлення, будівництво:

— зимових та плівкових (весняних) теплиць промислового призначення в комплекті з електрозварними трубами.

Площа теплиць від *0,5 до 6 га;*

— овочесховищ, місткість яких від *50 до 1000 т* зберігання;

— теплиці індивідуального призначення (садові), фермерські теплиці, площа яких *від 20 до 2000 м²;*

— відгороджувальні панелі типу *«Сендвіч»*, оцинкований профнастил;

— збірні модульні будівлі (споруди) сільськогосподарського промислового призначення, площа яких *від 500 до 5000 м²;*

— товари народного призначення (гаражі, бетонозмішувачі, ворота тощо).

Наша адреса: 255020, м. Бровари Київської області,

вул. Гагаріна, 22, тел. (044-94) 5-25-63, 5-33-78.

Ищем загрузку термопластавтоматов 63-125 см³ с оснасткой и материалами заказчика.

Справки по телефону (04467) 539-13.

Наш адрес: 256110, г. Переяслав-Хмельницкий, ул. Петровского, 34, завод точного машиностроения.

ЗАГАЙПІЛЬСЬКЕ ТЕПЛО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЗАГРО» ПРОПОНУЄ

Безнітратне добриво «Клубника», яке містить макро- та мікроелементи в оптимальних співвідношеннях для всіх сортів полуниць.

Використання і упаковки вагою 100 г на площі 5 м² дасть приріст врожаю до 20—30 відсотків, це на 100—150 карбованців при затратах лише 12 карбованців.

Норма відвантаження — залізничний контейнер на 20 тисяч упаковок.

У разі вивозу власним транспортом — кількість необмежена.

Якщо вас цікавлять добрива для квітів та мікродобрива для городніх культур — вони в нас є!

Наша адреса: 285246, Івано-Франківська обл. Коломийський р-н, с. Загайпіль, ЕТТП «Загро».

Телефони: 2-05-42; 2-36-98 (м. Коломия).

Дубнівський завод гумотехнічних виробів має можливість відпустити для підприємств, установ і організацій у необмеженій кількості металеві кришки для консервування по ціні 2 КРБ. 50 КОП. ЗА 1 ШТУКУ.

Звертайтеся за адресою: 265100, м. Дубно Ровенської області, вул. Дзержинського, 59.

Футбол

ПЕРШИЙ МЛИНЕЦЬ НЕ НАНІВЕЦЬ

Так вважає заслужений майстер спорту **Володимир МУНТЯН**, який у Федерації футболу України відповідає за проведення турніру вищої ліги. І аргументує своє твердження так:

— Якщо подивитись на результати першого туру чемпіонату України, то ми не побачимо результатів, які б свідчили про велику перевагу однієї команди над іншою.

Показовим матчем вважаю поєдинок в Одесі «Чорноморця» з «Карпатами». Господарі — фаворити змагань, команда колишньої всесоюзної вищої ліги, гості — представники буферної зони. Але цей поєдинок показав багатьом, що треба забути про вчорашній табель про ранги. Сьогодні є українська вища ліга, і до кожного її учасника слід ставитись з повагою.

Так-от, одесити, пропустивши м'яч, швидко надолужили прогаяне й повели перед. Мабуть, моряки подумали, що справу вже зроблено. Але львів'яни, які завжди славилися не тільки гарними кондиціями й технікою, а й добрим характером, встановили рівновагу.

Гострим вийшов і поєдинок у Києві. Не треба говорити про те, що кияни перебувають не в кращому настрої після невдачі в матчі єврокубка. Але команда змогла зібратися на перший матч чемпіонату і показати досить привабливий футбол. Дуже старалися й харків'яни, які не пішли з поля без гола.

Але особливо виділю поєдинок у Запоріжжі між «Металургом» і донецьким «Шахтарем». І не тому, що був на ньому комісаром. Обидві команди, відповідно до їхнього рангу і авторитету, яким користуються, показали гру досить високого рівня. Тренерам не треба було особливо настроювати футболістів. Останні дуже серйозно поставилися до одержаного завдання.

Сюжет гри був досить інтригуючим, тому велика кількість вболівальників, яка прийшла на стадіон, не нудьгувала. В першому таймі активнішим, як годиться, був «Металург». Запоріжці більше володіли м'ячем, прагнучи весь час атакувати. Це й принесло їм успіх. Гості будували гру від оборони.

А от після перерви мені здалося, що гравці «Металурга» дещо стомилися. Швидше за все їх виснажила та активність, яку вони демонстрували протягом першої 45-хвилинки. «Шахтар» навпаки — активізував атакуючі дії і десь під завісу матчу відквитався. Хоча господарі мали можливість вирвати перемогу, але Дудник не скористався вигідною позицією.

Досить упевнено провів матч арбітр з Криму Валерій Авдиш. До речі, і в інших зустрічах суддівський корпус «проколів» не мав...

Що ж, до чемпіонату, як бачимо, досить висока увага. І це приємно. Сьогодні ж гратимуться матчі вже другого туру.

«Чорноморець» (Одеса) — «Карпати» (Львів). 2:2 (2:1). Суддя В. П'яних (Донецьк). 12000 глядачів. Голи: в одеситів—Сак (27), Теслесненко (38); у львів'ян — Мущинка (22), Толочко (67).

«Евіс» (Миколаїв) — «Темп» (Шепетівка). 1:0 (0:0). Суддя О. Баликін (Харків). 8000 глядачів. Гол: Павлов (14).

«Кремінь» (Кременчук) — «Нива» (Вінниця). 1:0 (1:0). Суддя В. Шевченко (Київ). 8000 глядачів. Гол: І. Карпонай (36).

«Таврія» (Сімферополь) — «Торпедо» (Запоріжжя). 2:0 (0:0). Суддя О. Стоян (Альчевськ). 2000 глядачів. Голи: Шевченко (58), Волков (77, з пенальті).

«Металург» (Запоріжжя) — «Шахтар» (Донецьк). 1:1 (1:0). Суддя В. Авдиш (Сімферополь). 8000 глядачів. Голи: у господарів — Головань (38); у гостей — Ребров (78).

«Дніпро» (Дніпропетровськ)— «Зоря»-МАЛС (Луганськ). 2:0 (1:0). Суддя І. Ярменчук (Київ). 2000 глядачів. Голи: Захаров (36), Лебідь (54.

СКА (Одеса) — «Нафтовик» (Охтирка). 0:1 (0:0). Суддя Є. Канана (Донецьк). 2000 глядачів. Гол: Захаров (55).

«Динамо» (Київ) — «Металіст» (Харків). 2:1 (2:0). Суддя Я. Грисьо (Львів). 2000 глядачів. Голи: у киян — Грицина (3), Сукіасян (23); у харків'ян — Презетко (53).

«Буковина» (Чернівці) — «Нива» (Тернопіль). 2:1 (1:0). Суддя І. Хіблін (Хмельницький). Голи: у чернівчан — Алістаров (28), Мінтенко (61); Полстянов (59).

«Прикарпаття» (Івано-Франківськ) — «Волинь» (Луцьк). 0:0. Суддя О. Литвиненко (Київ). 8000 глядачів.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ВОНИ ВИЙДУТЬ НА ПОЛЕ

«Буковина» (ЧЕРНІВЦІ)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Воронюк Володимир. **ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР** — Юхим Школьников. **ТРЕНЕРИ** — Богуславський Валерій, Павленко Олександр.

ВОРОТАРІ: Циткін Володимир (1966), Крапивін Ігор (1966). **ЗАХИСНИКИ:** Гій Юрій (1962), Махиня Юрій (1961), Соботюк Сергій (1963), Марков Віталій (1968, з «Динамо», Санкт-Петербург), Руснак Іван (1966), Войтюк Олександр (1965), Мустафаєв Асан (1965, з «Динамо», Сухумі). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Кисляков Олександр (1968), Федоров Леонід (1963), Жиров Андрій (1971, з «Динамо», Сухумі), Алістаров Валерій (1957), Задорожняк Василь (1962), Березнер Лев (1970, з «Динамо», Сухумі), Іванов Олександр (1973). **НАПАДАЮЧІ:** Фінкель Борис (1968), Крячик Євген (1969), В. Мінтенко (1972, з «Динамо», Київ).

«Волинь» (ЛУЦЬК)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Барабасевич Анатолій. **ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР** — Маркевич Мирон. **ТРЕНЕР** — Дячук-Ставицький Юрій.

ВОРОТАРІ: Бурч Михайло (1960), Гайдук Андрій (1972), **ЗАХИСНИКИ:** Польний Іван (1961), Антонюк Володимир (1958), Ферюков Олег (1963), Поліщук Анатолій (1967), Карімов Ігор (1969), Куковець Сергій (1973), Топчієв Дмитро (1966, з «Колоса», Нікополь). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Зуб Роман (1967), Слука Микола (1964), Федецький Андрій (1958), Шухман Геннадій (1963), Богунов Сергій (1973), Маланій Руслан (1971), Вовчук Любомир (1968), **НАПАДАЮЧІ:** Дикий Володимир (1962), Мозолюк Володимир (1964), Філонюк Павло (1963), Плотко Ігор (1966, з «Колоса», Нікополь).

ТІЛЬКИ РЕЗУЛЬТАТИ

Баскетбол. Чемпіонат України. Вища ліга. Чоловіки. «Будівельник» (Київ) — «Динамо» (Дніпропетровськ) — 87:52, 84:62, СКА (Київ) — «Спартак» (Луганськ) — 89:85, 72:75.

Хокей. Перехідний турнір. «Дизеліст» (Пенза) — «Сокіл» (Київ) — 2:1, 7:2.

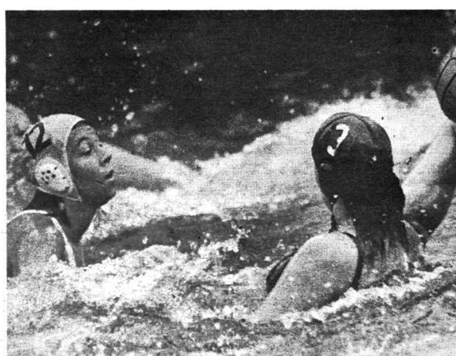

Дівочі ігри на воді. Фото Миколи БОЧКА.

«Citо!»

БІЛЯ ОСТАННЬОГО ПОРОГА

Реаніматологи — останні, хто бореться за життя хворого, навіть коли здається: боротьба марна. Тому важко уявити, щоб у допомозі відмовив реаніматолог. Проте — трапилось. Юрій Іванов, лікар відділення анестезіології та реанімації київської лікарні № 25 відмовив у ампулі промідолу, коли його попросило сусіднє відділення.

Хворий не помер від больового шоку, але справа набула розголосу — і адміністрація оголосила про намір позбавити реаніматологів належної надбавки до місячної зарплати. Ті — у профспілковий комітет раймедоб'єднання: мовляв, Іванов винний, його і притягуйте до відповідальності. Але що може вдіяти профком? У бригадного методу свої закони. Так у черговий раз постало питання про доцільність використання бригадного методу у реанімації. Методу, який з усієї України прийняв тільки Київ. Чому? Голова профкому Тетяна Тичинська намагалася пояснити: бо хотіли збільшити зарплату, підвищити інтенсивність праці, поліпшити якість... мало не прохопилося слово «продукції».

Усе змішалося під наркозом часу і простору. Ніби я не у медиків в гостях, а в чергового Злобіна — одного із засновників бригадного методу в колишньому СРСР. І мене ось-ось переконають, що взаємовиручка і взаємозамінність придадуться будь-коли і будь-де. І нічого спільного з круговою порукою вони не мають. Даремно. Бо про яку взаємозамінність може йти мова у реаніматологів, котрі розведені графіком чергувань так, що один одного не бачать тижнями? У реаніматологів, які несуть персональну відповідальність за життя людини?!

В ординаторській пили чай, коли з операційної, де щойно рятували самогубця із слідчого ізолятора (на операційному столі всі рівні), завітав Геннадій Ляльков. Утомлений, присів до столу. Прислухавшись до розмови, тільки рукою махнув:

— Нам радять рівнятися на Федорова: мовляв, там також бригадний метод. Але там, даруйте, відеозали, комп'ютерна техніка. Нам «костюмчик» Федорова — не до зросту. Інсуліну роздобути б... Старому Гіппократу в поганому сні не привидиться б наш спосіб життя. Цілодобово — між двома операційними столами. Людина з розкритою черевною порожниною, а ти безпорадний: того немає, інше вийшло з ладу... Ескулапом, казав Гіппократ, мають керувати Совість і Знання. Правильно. Та за наших обставин запропонують зайву сотенну — хто скаже, що бригада — це дурниця?

— Я скажу,— пообіцяв я Лялькову. Бо, нічого не маючи проти бригадних форм організації праці, де вони потрібні, заперечую їх у сферах інтимних, до яких відношу і медицину.

І треба ж таке. Ми з цікавістю розглядаємо керамічні горщики з особистим клеймом стародавнього майстра. А самі так привчилися ховатися за спини один одного, що уникаємо відповідальності навіть тут, біля останнього порога. Хоча саме тут важливо знати: кому дякувати, а чию професійну придатність заперечувати в суді. Чи в Міністерстві думають інакше? Чому я про це запитую: саме на Міністерство охорони здоров'я озираються київські спеціалісти, вирішуючи питання — залишати бригадний метод в реанімації чи відмовлятися від нього. Так уже звикли...

Сергій ВЛАД.

Київ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-88-71

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж у березні 363.497.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311043.

1 2 3 4 5 6 7 8 9